

BIBLIOTEQUES PATRIMONIALS A CATALUNYA (2022-2023)

HERITAGE LIBRARIES IN CATALONIA (2022-2023)

BIBLIOTECAS PATRIMONIALES EN CATALUÑA (2022-23)

Gemma Caballer Albareda

✉ gemmacaballer@ub.edu

CRAI Biblioteca de Fons Antic de la Universitat de Barcelona, España

Laura Moré

✉ laura.more@udg.edu

Biblioteca, Edicions i Continguts de la Universitat de Girona, España

Imma Muxella

✉ immaculada.muxella@upf.edu

CRAI Biblioteca Campus Ciutadella de la Universitat Pompeu Fabra, España

Anna Nicolau Payàs

✉ anicolau@bnc.cat

Biblioteca de Catalunya, España

Rebut: 15/02/2025; Acceptat: 06/04/2025; Publicat: 15/06/2025

Com citar: Caballer Albareda, Gemma; Moré, Laura; Muxella, Imma; Nicolau Payàs, Anna. «Biblioteques patrimonials a Catalunya (2022-2023)». *Anuari de Biblioteques, Llibres i Lectura*, vol. 9 (2024), e04. DOI: <https://doi.org/10.1344/ABLL.2024.9.04>

No es permet un ús comercial de l'obra original
ni la generació d'obres derivades.

Gemma Caballer Albareda, Laura Moré, Imma Muxella, Anna Nicolau Payàs, 2024

Resum

En aquesta edició de l'Anuari comencem centrant-nos en dos temes especialment rellevants. El primer significa l'assoliment d'una fita molt important: el 40è aniversari de la creació del Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic de Catalunya (CCPBC), que esdevé una bona oportunitat per mirar enrere i valorar la feina feta. El segon aspecte en què hem focalitzat l'atenció ens anima a mirar cap al futur: és la incidència que pot tenir la intel·ligència artificial en l'àmbit de les biblioteques patrimonials, una qüestió encara incerta, però que l'any 2023 va generar una gran expectació. Un cop valorades aquestes qüestions, passem revista a les diferents iniciatives engegades amb la voluntat de facilitar l'accés i la difusió dels rics fons patrimonials que formen part de les institucions catalanes. Aquest intent d'aproximació a les múltiples i diverses accions portades a terme vol esdevenir un baròmetre de la salut del nostre sector, un àmbit que, com es pot comprovar, es continua caracteritzant per un gran dinamisme i vitalitat, bona mostra de la preocupació i l'interès que genera el patrimoni bibliogràfic que gestionem.

Paraules clau: Biblioteques patrimonials; Centres patrimonials; Arxius; Patrimoni; Preservació

Abstract

In this edition of the yearbook we begin by focusing our attention on two particularly interesting topics. The first is the achievement of a significant milestone: the 40th anniversary of the creation of the Collective Catalogue of the Bibliographical Heritage of Catalonia (CCPBC), which offers an excellent opportunity to look back and assess the work done. The second issue, which encourages us to look to the future, is the likely impact of artificial intelligence in the field of heritage libraries, an outcome which is still hard to predict, but which generated considerable debate in 2023. After this discussion, we review the various projects launched with the aim of facilitating access to, and disseminating, the rich library heritage of Catalan institutions. This description of the multiple and diverse projects carried out should become a barometer of the health of our sector, an area that, as can be seen, continues to be characterized by its dynamism and vitality – a clear example of the concern and interest generated by the bibliographical heritage that we manage.

Keywords: Heritage libraries; Heritage archives; Heritage; Preservation

Resumen

En esta edición del Anuari empezamos centrándonos en dos temas especialmente relevantes. El primero supone la consecución de un hito muy importante: el 40 aniversario de la creación del Catálogo Colectivo del Patrimonio Bibliográfico de Cataluña (CCPBC), que se convierte en una buena oportunidad para mirar atrás y valorar el trabajo realizado. El segundo aspecto en el que hemos focalizado la atención nos anima a mirar hacia el futuro: es la incidencia que puede tener la inteligencia artificial en el ámbito de las bibliotecas patrimoniales, una cuestión todavía incierta, pero que en 2023 generó una gran expectación. Una vez valoradas estas cuestiones, pasamos revista a las diferentes iniciativas puestas en marcha con la voluntad de facilitar el acceso y la difusión de los ricos fondos patrimoniales que forman parte de las instituciones catalanas. Este intento de aproximación a las múltiples y diversas acciones llevadas a cabo quiere convertirse en un barómetro de la salud de nuestro sector, un ámbito que, como puede comprobarse, se sigue caracterizando por un gran dinamismo y vitalidad, buena muestra de la preocupación y el interés que genera el patrimonio bibliográfico que gestionamos.

Palabras clave: Bibliotecas patrimoniales; Centros patrimoniales; Archivos; Patrimonio; Preservación

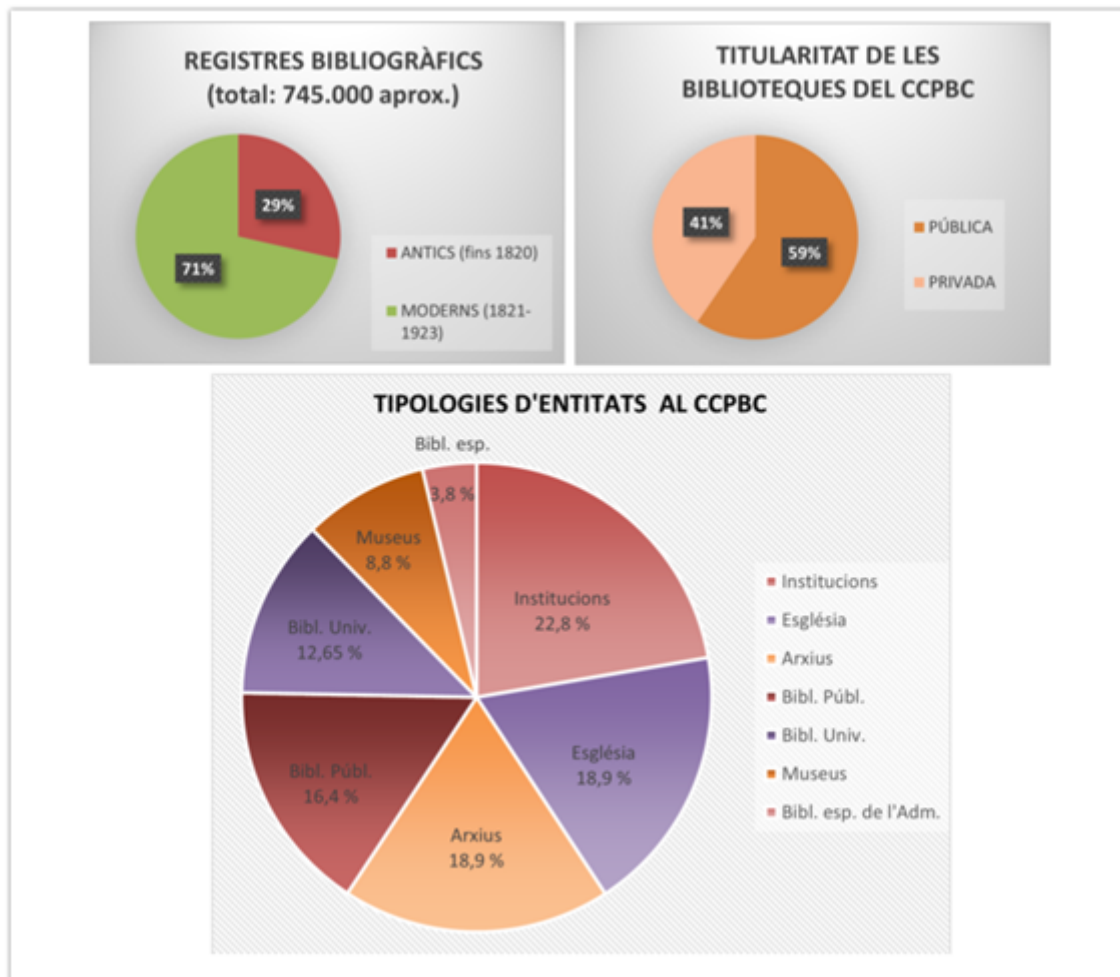
1. Introducció

En aquesta introducció general al panorama de les biblioteques patrimonials durant el bienni 2022-2023 ens voldríem fixar en dos temes d'especial rellevància. Un, el 40è aniversari de la creació del Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic de Catalunya (CCPBC), ens porta a mirar enrere i posar en valor tota la feina feta. El segon tema ens fa dirigir la vista a un present canviant i a un futur incert: el de la intel·ligència artificial en l'àmbit de les biblioteques i, més concretament, les biblioteques patrimonials, que — malgrat la incipient novetat i actualitat aquest 2023— ha generat tantes expectatives que és imprescindible dedicar-li un espai.

Un fet cabdal aquest 2023 ha estat que s'ha celebrat el 40è aniversari de la creació del Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic de Catalunya. Iniciat l'any 1983 com un dels projectes pioners del Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya, tenia la missió de recollir, descriure i difondre el patrimoni bibliogràfic històric de Catalunya. Com destaca Núria Fullà, que en va ser la responsable des del desembre de 1992 fins a l'abril de 2023, «el CCPBC va ser un projecte avançat en el temps i es va haver d'inspirar en projectes similars d'àmbit europeu i va col·laborar en la traducció i adaptació de la normativa internacional (ISBD(A), Empremta, CATMARC, etc.). Es van establir unes bases tècniques sòlides, per tal de ser un referent al nostre país i també a l'estranger, prioritzant les descripcions bibliogràfiques a nivell complet fetes amb l'exemplar en mà, per donar fiabilitat i autoritat als registres bibliogràfics» (Fullà, 2023). Tot i que el CCPBC va néixer com un catàleg independent restringit a monografies impreses antigues, al llarg dels quaranta anys de vida ha anat ampliant les tipologies documentals considerades documents patrimonials —ara hi trobem també publicacions periòdiques; manuscrits; música impresa; material gràfic, sonor, videogràfic, etc.—, així com l'abast cronològic. Les xifres avalen la feina feta pel CCPBC, ja que «ha contribuït directament en la catalogació dels fons d'una vuitantena d'entitats de les aproximadament 110 biblioteques amb fons patrimonials presents en el CCUC. D'aquestes 80 entitats, un 60,25 % són del grup d'Altres Fons Patrimonials, és a dir, que hi són sota la tutela de la BC».

En la il·lustració us oferim les dades que va facilitar el CCPBC en data 15 de maig de 2023.

Il·lustració. Dades del CCPBC

Font: Biblioteca de Catalunya.

Tal com expressa Fullà: «En aquests 40 anys d'existència hem observat un augment de la sensibilització cap al fet patrimonial i cada vegada més entitats s'interessen per tenir els seus fons identificats i catalogats. En aquest context, el CCPBC ha posat especial èmfasi en promoure la col·laboració amb les entitats i el territori, la professionalització de la catalogació patrimonial i la visibilització de les col·leccions. S'ha assolit amb escreix la missió i els objectius atorgats l'any 1983, però encara queda feina per fer». El 2024 el CCPBC comença una nova etapa, amb un nou lideratge —el del company Eduard Botanch—, amb l'objectiu de continuar la tasca d'identificació del patrimoni bibliogràfic desenvolupada fins aleshores, així com la difusió d'aquest patrimoni.

El segon aspecte en el qual volem centrar-nos ens porta a mirar cap al futur, ja que, malgrat ser un tema de total actualitat i del qual tothom parla, resulta pràcticament invisible als ulls segons les experiències recollides en aquest Anuari: la intel·ligència artificial. La irrupció

de la intel·ligència artificial —en podem constatar la incidència social gràcies a determinats motors o aplicacions que en faciliten l'ús, ja que aquesta intel·ligència artificial està present des de fa anys en molts àmbits— ha obert un debat sobre quin paper han de jugar els diferents actors amb els quals per força interactua, entre els quals hi ha les biblioteques. Podem afirmar que encara ens trobem a les beceroles i que les propostes que hem trobat a casa nostra no deixen de semblar decàlegs de bones intencions, ja que la incidència real en les biblioteques és molt incipient. Casaldàliga i Casals assenyalen com «els experts coincideixen que som en una era d'intel·ligència artificial «suau», on les màquines són capaces de fer millor i més ràpidament que un humà algunes tasques concretes. No obstant, la intel·ligència artificial “ferta”, capaç d'interpretar diferents contextos per a la presa de decisions o de substituir completament un humà, encara és lluny» (Casaldàliga i Casals, 2023).

Tot i aquesta llunyania evident d'una realitat futura que per ara encara és incerta, la intel·ligència artificial —juntament amb les humanitats digitals— va ser la protagonista d'una de les taules rodones que es van organitzar en el marc de les IV Jornadas de Gestión del Patrimonio Bibliográfico, que es van celebrar a Sevilla els dies 14 i 15 de març de 2024 i que van comptar amb la intervenció de tres ponents —María José Rodríguez Sánchez de León, Laura Hernández Lorenzo i Javier de la Rosa Pérez—, només el darrer dels quals era bibliotecari. El fet que la taula rodona inclogués en el títol la menció de les humanitats digitals ja ens pot fer pensar que tenim molt camí al davant: encara no hem resolt un repte i ja hem de fer front a un altre desafiament. Quin serà el paper de les biblioteques patrimonials en relació amb la intel·ligència artificial? L'emprarem internament per millorar processos? Serem responsables de millorar les competències digitals dels nostres usuaris, tenint presents els reptes i oportunitats que la intel·ligència artificial ens ofereix? Serem capaços d'engegar projectes que la integrin o de donar suport a les nostres institucions si desitgen fer-ho? Aquesta darrera opció —tenint en compte els perfils i l'extensió de les plantilles— és molt probable que estigui abocada al fracàs, igual que ha succeït amb el paper magre que moltes biblioteques patrimonials han pogut portar a terme en relació amb la irrupció de projectes d'humanitats digitals ja fa uns anys, un camp on no hem aconseguit consolidar el nostre paper. Rodríguez Sánchez de León —catedràtica de Teoria de la Literatura i Literatura Comparada de la Universitat de Salamanca i directora del màster universitari en Patrimoni Textual i Humanitats Digitals—en la intervenció que va fer en la taula rodona esmentada remarcava la indispensable implicació de les institucions en tots aquells temes relacionats amb les humanitats digitals i la intel·ligència artificial, així com la col·laboració de les biblioteques en projectes d'investigació i en centres d'humanitats digitals i la inclusió de biblioteques i bibliotecaris en els equips de treball dels projectes, per facilitar, així, una retroalimentació més que necessària. Incidia també en la nostra tasca com a humanistes digitals, com a responsables d'oferir idees i de crear necessitats, a més de tenir l'habilitat de comunicar als tècnics el que volem. Tot això podrem fer-ho si ens convertim en interlocutors vàlids de les nostres institucions, i aquí tenim camí per recórrer.

Sigui com sigui, és evident que caldrà redefinir-nos per aprofitar les oportunitats que la intel·ligència artificial ofereix als professionals de la informació, especialment als qui treballem amb patrimoni i tenim un públic molt especialitzat: formar en un ús responsable,

eficaç i segur de la intel·ligència artificial; adquirir competències dins el camp de l'enginyeria de peticions (*prompt engineering*) —és a dir, aprendre a dominar, explotar i ensenyar com interrogar les eines d'intel·ligència artificial per atendre les consultes dels usuaris—; lluitar contra els biaixos que comporta l'ús aquest tipus de model i tot allò que se'n deriva (Franganillo i Lopezosa, 2023); crear corpus textuals que tant en volum com quant a estàndards i codificacions siguin susceptibles a posteriori de ser objecte d'explotació en projectes d'humanitats digitals o vinculats a la intel·ligència artificial; integrar l'ús de la intel·ligència artificial en els projectes en els quals participem; emprar-la per identificar o geolocalitzar imatges òrfenes dels nostres fons que representin individus, llocs o edificis, etc.

Malgrat ser conscients que la intel·ligència artificial està generant unes expectatives altes, que moltes vegades no es compleixen —recordem que ens trobem en un moment d'incidència «suau»—, cal estar oberts a la seva evolució i anar valorant de quina manera, com a biblioteques patrimonials, podem aprofitar-ne les potencialitats per millorar els nostres processos i serveis. L'horitzó tecnològic sembla no tenir límit. Ara resta veure quin paper hi jugarem els humans.

Finalment, per tancar la introducció, voldríem fer un apunt metodològic sobre com s'han obtingut les dades que han permès redactar aquest article. En general, la recollida de dades s'ha portat a terme a partir de notícies web, butlletins, difusió per les xarxes socials i apunts de blogs. A més, pel que fa a les biblioteques públiques, com en edicions anteriors, es va enviar un correu electrònic als centres que, segons el Cens de biblioteques i centres de Catalunya amb patrimoni bibliogràfic, custodien fons patrimonials, per saber si al llarg d'aquest bienni havien rebut nous ingressos o havien fet activitats relacionades amb aquests fons. Per a les biblioteques universitàries, es van revisar les memòries anuals dels centres.

Segurament, algun nou ingrés o alguna activitat no s'ha inclòs en aquest article: ens disculpem per avançat i animem tots els centres patrimonials a difondre activament tota la bona feina que fan.

2. Ingressos i catalogació de fons i col·leccions patrimonials en biblioteques

Els continguts digitals disponibles a les biblioteques catalanes, independentment de la naturalesa i la tipologia, han augmentat considerablement en el bienni 2022-2023. Igualment, en les memòries respectives s'ha observat una visibilitat major de tasques que afecten aquests fons i col·leccions.

Una tendència apuntada en edicions anteriors i que continua a l'alça és l'ingrés de fons personals en biblioteques, sobretot universitàries, i el treball de tractament i difusió que

es fa. Després que les institucions hagin pres consciència de la importància que tenen com a fonts primàries per a la recerca i la docència, sembla que les biblioteques centren els esforços a establir procediments d'ingrés, tractament i difusió. L'objectiu no és només agilitzar els tràmits dels nous ingressos, sinó també revisar i homogeneïtzar el tractament dels fons més antics, que, de vegades, van rebre un tractament molt bàsic o, fins i tot, van quedar pendents de tractament. En aquest sentit, val la pena destacar que el CRAI de la UB ha focalitzat part dels esforços al llarg d'aquest bienni a establir unes directrius per a la gestió, preservació i difusió d'aquest tipus de material: els fons personals conservats a les seves biblioteques són descrits seguint les normes arxivístiques pertinents, amb el suport i la coordinació de la Unitat de Procés Tècnic del CRAI i sota la supervisió de l'Oficina de l'Arxiu Històric i Patrimoni Documental de la UB. Potser la seva experiència pot ser extrapolable perquè l'aprofitin altres institucions amb fons i problemàtiques similars.

2.1. Ingressos

Pel que fa a adquisicions, cada cop s'observa una revaloració major de la documentació patrimonial, fet que reverteix en la donació de fons o biblioteques particulars. A més, incideix en les polítiques d'adquisició per part de grans biblioteques, sobretot d'institucions públiques, per iniciativa de particulars a partir de campanyes per a la captació i posada en valor del patrimoni bibliogràfic i documental.

En l'àmbit de les biblioteques públiques, la Biblioteca Central Xavier Amorós de Reus va rebre l'octubre de 2022 l'ingrés del fons de l'impressor reusenc Torrell. En el cas de la Biblioteca Santiago Rusiñol de Sitges ha ingressat també un fons d'arxiu: el Fons Artur Carbonell, director teatral i sotsdirector de l'Institut del Teatre de Barcelona durant el període entre 1950-1970, que a principis del 2023 estava en procés de catalogació.

A Vic, la Biblioteca Pilarin Bayés custodia grans fons i biblioteques d'associacions i centres culturals amb molta història, que han anat aplegant al llarg dels anys llibres i documents dels seus socis; per exemple, el fons del Círcol Literari de Vic, entitat fundada l'any 1860, que conté la col·lecció gairebé completa del *Diario de Barcelona*, i de premsa comarcal com *El Ausetano*, *El Ausonense* i *El Eco de la Montaña*, entre d'altres, a la qual va contribuir Jaume Balmes (7.000 volums). Inclou també primeres edicions d'obres de Jacint Verdaguer, amb dedicatòria autògrafa del poeta, i impresos dels segles del xvi al xix. Alguns documents estan digitalitzats i són accessibles al portal [Trencadís. Fons Locals Digitalitzats](#), i estan catalogats en el catàleg de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona.

A principis de juny de 2022, la Biblioteca Pública provincial de Girona Carles Rahola va presentar el fons bibliogràfic de la Farmàcia de l'Antic Hospital Santa Caterina de Girona, un projecte dut a terme conjuntament per la Generalitat de Catalunya, la Delegació Territorial del Govern de Girona i el Museu d'Art de Girona.

La Biblioteca Fages de Climent de Figueres va ser escollida per Oriol Puig Bordas, fill de l'enòleg i escriptor Eduard Puig Vayreda, per custodiar el fons bibliogràfic del seu pare. L'[acte de presentació](#) va tenir lloc a l'Auditori dels Caputxins de Figueres el dia 26 de setembre. A finals de 2023, els prop de 2.000 volums que la integren —que van del segle xvii al xxi— estaven ja gairebé catalogats al [catàleg ARGUS](#) de biblioteques públiques de Catalunya. El compromís és contribuir a donar a conèixer el fons i fer que estudiants i estudiosos l'utilitzin, a partir de convenis de col·laboració que l'Ajuntament i la Biblioteca han de signar amb les institucions vinícoles i acadèmiques del país.

Les biblioteques universitàries reben habitualment els fons d'arxiu i les biblioteques personals de professors o acadèmics que d'alguna manera han estat vinculats amb la institució. El 2022 i 2023, aquestes biblioteques han ingressat els fons següents:

- La Universitat de Lleida (UdL) va rebre el 2022 catorze cartes personals de la mestra republicana Dolors Piera, segons la [notícia](#) publicada al butlletí de les seves biblioteques.
- La Biblioteca de la Universitat de Girona (UdG) ha continuat ingressant fons especials, que s'han presentat en actes institucionals, com és el cas de la cessió del Fons Michele Taruffo (maig de 2022) —que inclou impresos de l'àmbit del dret processal, així com obres d'art— o un darrer ingrés del Fons Jordi Nadal (setembre de 2022).
- La Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) ha presentat el fons històric del Liceu en el marc del màster en Estudis Teatral i el màster en Humanitats Digitals i Patrimoni Digital (2022), i ha ingressat per donatiu més documentació. Cal destacar la de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, que comprèn fons d'art i musicologia i que s'ha catalogat en el Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya (CCUC).
- La Universitat Rovira i Virgili (URV) ha ingressat el [fons de l'Hemeroteca de Tarragona](#), que era titularitat de la Fundació Catalunya La Pedrera i que està integrat per 800 revistes, 25 diaris d'àmbit local i internacional i llibres d'història de la premsa.
- La Biblioteca de l'Escola Politècnica Superior d'Edificació de Barcelona (EPSEB) ha rebut el Fons Jaume Rosell Colomina, especialitzat en història de l'arquitectura i la construcció. Així mateix, el 2023, a la Càtedra Gaudí de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) s'hi han incorporat 153 fotografies antigues dels anys 1890-1930 d'edificis de Gaudí i d'altres de contemporanis.
- El CRAI de la Universitat de Barcelona també ha rebut més d'una desena de fons personals i d'organitzacions al llarg del bienni —la majoria, ingressats al CRAI Biblioteca del Pavelló de la República, com el de Carme Via Pros, el de la família Tarrida, el de Pau Cirera i Feliu, el fons de l'empresa tèxtil Corbera i Bertran, o bé una col·lecció de fotografies de la Guerra del Rif cedides per l'historiador local Josep Fabra Llahí.

Les biblioteques especialitzades i patrimonials també han fet difusió de les noves adquisicions:

- El Centre de Documentació Jordi Nadal del Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica de Terrassa (MNACTEC) va incorporar el setembre de 2022 documentació inèdita sobre les antigues mines de carbó de la serra del Catllaràs (Berguedà), d'entre els segles xvii i xx, gràcies al donatiu de Josep M. Coll.
- La Biblioteca del [Quarter del Bruc](#) és una biblioteca privada amb patrimoni bibliogràfic militar, que, a finals del 2023, va incorporar els fons de l'antiga Acadèmia de Matemàtiques i de l'antic convent de Sant Agustí.
- El 2022, la [Biblioteca Museu Víctor Balaguer](#) va digitalitzar una col·lecció d'exlibris (1.530 fitxes) i, en col·laboració amb la Fundació Irla, revistes de l'època republicana (1.720 números).
- La recepció per part de la Fundació Josep Pla de Palafrugell d'un rellevant donatiu de volums manuscrits i mecanoscrits originals d'aquest escriptor el gener de 2023 és fruit de l'adquisició que la Diputació de Girona va fer als familiars de Josep Maria Cruzet; es tracta de documents que van ser publicats per [l'Editorial Selecta](#) entre els anys 1949 i 1962.
- Seguint dins l'àmbit del patrimoni literari, amb motiu de la mort de l'escriptora Maria Antònia Oliver i com a homenatge, el seu fons personal, que es conserva a la Biblioteca de Catalunya, ha estat reproduït perquè es pugui consultar conjuntament amb el d'Andreu Ginard, a Binissalem, gràcies a un conveni de col·laboració entre els descendents d'ambdós escriptors amb l'objectiu de difondre'n els llegats. Es poden consultar també al web de la [Fundació Mallorca Literària](#).
- La vinculació de personatges amb entitats històriques ha estat el motiu pel qual el Centre La Bonne, hereu de la Biblioteca Francesca Bonnemaïson i antiga seu de l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona, ha rebut, entre d'altres, els exercicis de geometria i l'herbari dels anys trenta donats per [Carme Sanglas, filla d'Adelina Gispert](#).
- La Fundació Iluro va cedir el novembre de 2023 a la Generalitat de Catalunya un fons documental sobre Mataró: col·leccions documentals de vuit segles, provinents de l'antiga Biblioteca Popular i de la Caixa Laietana, que es conservaran a l'[Arxiu Comarcal del Maresme](#) i que comprenen un fons bibliogràfic d'antiquària del segle xvi al xviii: la Col·lecció Mataró i el Maresme, el Fons Mn. Jaume Brufau i un fons d'imatges, que es descriuran en el CCUC.
- L'Ateneu Barcelonès va informar, mitjançant el seu nou butlletí, que havia rebut el donatiu d'una part del Llegat Matas Ramis, a través del Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC). Aquest llegat està format per 90 llibres editats entre la segona meitat del segle xix i la primera meitat del segle xx.

En alguns casos s'ha fet difusió dels materials adquirits en forma de llistats, apunts de blog o bé exposicions, accions que es poden entendre dins el marc de polítiques de transparència per part de centres públics i també amb l'objectiu de fer-los valer. Per exemple, la Biblioteca del Museu de Montserrat ha difós les noves adquisicions, per una banda, amb l'exposició «[Donacions 2012-2022](#)» i, per una altra banda, ha difós l'únic

exemple conegut de [biblioteca de l'exèrcit republicà](#) mitjançant articles preparats per Àngels Rius, directora del centre.

2.2. Tractament documental dels fons antics i col·leccions especials

Aquests dos anys, caracteritzats pel període de postpandèmia, els documents i recursos en línia s'han potenciat en general, fet que ha implicat també que moltes biblioteques hagin posat el focus a catalogar documentació patrimonial per afavorir-ne la difusió.

Un bienni més, les subvencions han permès també contractar personal per catalogar fons antics, en línia amb la tendència de potenciar-ne la catalogació per poder-los publicar a la xarxa. L'any 2022 es van tornar a activar les subvencions de la Generalitat de Catalunya per a la catalogació de fons patrimonial, que han contribuït a enriquir el CCPBC. Les biblioteques beneficiàries en les convocatòries de 2022 i 2023 són l'Arxiu Escola Pia de Catalunya (2022 i 2023), la Biblioteca Arús (2022), la Biblioteca Balmes (2022 i 2023), la Biblioteca de l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona (2022 i 2023), el Museu Arxiu de Santa Maria de Mataró (2022), el Museu del Disseny (2022), la UB (2022 i 2023), la URV (2022 i 2023), la catedral de Barcelona (2023), el monestir de Montserrat (2023), el Museu Frederic Marès (2023), el Seminari Diocesà de Barcelona (2023), el Seminari Diocesà de Tarragona (2023), la UdL (2023) i la UPC (2023).

L'octubre de 2023 la Biblioteca Pública Episcopal de Barcelona (BPEB) va publicar una oferta per cobrir una plaça per a la catalogació de fons antic i modern amb el programari Alma. També convé esmentar la plaça convocada per la [Biblioteca Nacional d'Andorra](#), i publicada al portal del Col·legi de Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya (COBDC), per fer tasques tècniques de conservació, preservació, protecció i promoció lligades al fons bibliogràfic patrimonial, així com oferir assessorament i guiatge als ciutadans per a la cerca d'informació a la biblioteca.

El 2022, la Biblioteca d'Humanitats de la UAB va col·laborar amb el Departament de Filologia Catalana per oferir estades en pràctiques per a alumnes de grau a la secció de Fons Personals realitzant tasques de descripció en el Fons Jordi Castellanos, o bé per a alumnes del màster oficial en Història de la Ciència a la Biblioteca de Ciència i Tecnologia, per contribuir a la gestió i promoció del Fons Jordi Bigues-Palomares.

Al llarg del bienni 2022-2023 el CRAI Biblioteca de Fons Antic de la Universitat de Barcelona ha tingut diferents alumnes en pràctiques procedents de diversos ensenyaments. Estudiants del grau en Conservació-Restauració de Béns Culturals de la Facultat de Belles Arts de la UB i de l'Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya hi ha fet tasques vinculades a la cura del patrimoni. També ha comptat amb alumnes en pràctiques del màster en Estudis Avançats en Història de l'Art de la Facultat de Filosofia, Geografia i Història de la UB, que han descrit diverses sèries de gravats encara no catalogats, i alumnes del màster en Biblioteques i Col·leccions Patrimonials de la Facultat

d'Informació i Mitjans Audiovisuals, que han treballat amb el fons de pergamins i, així mateix, en tasques de millora dels registres d'autoritat i d'exemplar al catàleg de Fons Antic.

D'altra banda, la Biblioteca Pública Arús va publicar el setembre de 2022 una oferta a la borsa de treball del Col·legi de Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya per contractar un bibliotecari documentalista per a la catalogació del seu fons patrimonial.

Algunes de les iniciatives que s'han impulsat des de les administracions públiques en aquest sentit s'han traduït en diferents línies d'ajuts:

- El març de 2023 la Biblioteca de Catalunya va publicar la [convocatòria](#) d'ajuts, amb dues modalitats: els de catalogació i col·laboració en el CCPBC i els de digitalització i difusió de fons bibliogràfics patrimonials en suport de paper o pergamí.
- El 12 de novembre del 2023 es van publicar els [ajuts](#) adreçats a les biblioteques públiques provincials per al tractament dels seus fons patrimonials, a través de la convocatòria dels serveis de digitalització del fons patrimonial de les biblioteques públiques provincials de Girona, Lleida i Tarragona durant el 2023.
- En l'àmbit privat, l'Institut d'Estudis Penedesencs va signar un [conveni](#) amb la BPEB, l'Ajuntament de Vilafranca, Rius i Rius Assessors i Vinseum per continuar la catalogació del fons bibliogràfic de mossèn Trens, tal com van informar mitjançant el seu web el maig de 2023.

D'altra banda, aquesta realitat s'ha traduït en l'increment de materials descrits, que les institucions han difós en les respectives memòries, butlletins i blogs, sovint coincidint amb grans efemèrides:

- La Biblioteca Pública de Tarragona ha continuat posant en valor la seva [col·lecció d'incunables i n'ha ampliat les descripcions](#).
- El 2023, amb motiu de la commemoració de l'Any de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, el Centre de Documentació del Museu de la Música va [catalogar el seu fons fotogràfic](#).
- La Biblioteca del Museu del Disseny ha catalogat i digitalitzat [505 llibres antics](#).
- La Biblioteca de l'Arxiu Nacional de Catalunya ha catalogat el fons bibliogràfic de Daniel Giralt-Miracle, crític i historiador de l'art, especialista en Gaudí, que és consultable a través del Catàleg de les Biblioteques Especialitzades de la Generalitat de Catalunya (BEG). A més, ha catalogat i difós la [producció editorial de la Generalitat republicana](#).
- En l'àmbit local, la Biblioteca Museu Víctor Balaguer de Vilanova i la Geltrú ha estat tancada per obres de remodelació aquests dos anys, fet que ha servit per avançar en la descripció (i digitalització) de fons patrimonials: impresos, cartogràfics i fons personals.
- Les fundacions i centres d'estudis privats també han prioritzat la catalogació de les seves biblioteques. Així, la Biblioteca de l'Arxiu Diocesà de Girona ha avançat en la

catalogació dels seus fons de reserva i fons antic, tal com recull la seva memòria del 2022.

- El Centre de Lectura de Reus ha iniciat la primera fase d'un projecte que consisteix en el tractament i la descripció de la documentació dels anys del 1859 al 1900, previs a la digitalització. La previsió és de dos anys i ha estat possible amb el patrocini de la Fundació Privada Reddis. D'altra banda, aquest centre ha rebut també recursos econòmics del Departament de Cultura de la Generalitat destinats a la digitalització, catalogació i difusió del seu fons local. Aquesta col·lecció, que es va presentar a la Fira de llibres Epíleg el juny de 2022, és consultable des del seu [web](#), així com gran part de l'hemeroteca històrica.
- La Biblioteca Pública Arús ha reconvertit el catàleg manual de fitxes gràcies a una subvenció de la Biblioteca de Catalunya (2022, CLT501). En aquesta ocasió, han contribuït al Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic de Catalunya amb 448 registres bibliogràfics nous i 772 registres d'exemplar.
- La biblioteca de la UdG ha acabat l'inventari dels manuscrits de l'escriptora Mariàngela Vilallonga i el Fons Monzó Lasala. A més, durant el primer semestre de l'any 2022 ha continuat amb la catalogació del Fons Maria Lluïsa Borràs. També s'ha completat la catalogació de la Biblioteca del Museu Memorial de l'Exili (MUME), que és una de les biblioteques vinculades a la Biblioteca de la UdG.
- El CRAI Biblioteca de Fons Antic de la UB va rebre en donatiu la [biblioteca de la professora Gemma Avenoz](#), integrada per 150 volums sobre bibliografia relacionada amb el Fons Antic. Al llarg d'aquest bienni s'han continuat catalogant impresos del segle XVII i XVIII (inclús fins al 1820), els donatius, impresos rellevants, manuscrits i una quantitat considerable de facticis, gràcies a la subvenció de la Generalitat.
- La Biblioteca de la UdL, amb motiu del centenari de Francesc Vallverdú, s'ha centrat en les tasques de catalogació de la seva biblioteca i arxiu; concretament, en la catalogació de la biblioteca personal i l'inventari de la correspondència. Pel que fa al repositori de Fons Especials, s'han digitalitzat i posat en accés obert articles, conferències i alguns treballs acadèmics. El Departament de Filologia i Comunicació de la Universitat ha organitzat la Jornada «In memoriam Joan Julià-Muné (1950-2020)», amb la presentació del seu llegat bibliogràfic.
- La Biblioteca de Montserrat ha catalogat dues biblioteques personals que formen part de les seves col·leccions especials: la de l'escriptor Ramon Dachs (677 llibres) i la biblioteca d'Antoni Dalmau i Ribalta (250 llibres). A més a més, segons les memòries, les catalogacions fetes en aquest període comprenen 528 llibres en hebreu del pare Ubach, 34 llibres del segle XVI i 764 llibres anteriors al 1820. També s'han catalogat 1.632 fullets de l'època de la Guerra dels Segadors, 167 que corresponen a un fons de mossèn Sanabre, i 1.465 que són novenes devocionals, principalment de principis del segle XIX.

La premsa se n'ha fet ressò en alguns casos:

- L'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Catalunya(ICAB) va publicar una [notícia al seu butlletí](#) en què informava que havia incrementat amb 771 nous llibres el patrimoni bibliogràfic disponible a través del seu catàleg en línia durant els mesos de juny-agost de 2023.
- Sobre el projecte de catalogació, digitalització i difusió de la producció editorial de la Generalitat republicana s'han publicat dos articles: un a la revista [Sàpiens](#) i l'altre, el desembre de 2023, al diari [Vilaweb](#).

3. Treball en xarxa i presència a internet

3.1. Digitalització

La digitalització dels fons i col·leccions s'ha vist reforçada després de la pandèmia, moment en què es va fer palesa la necessitat de disposar de recursos en línia per facilitar-ne la consulta. Aquest fet creiem que ha repercutit en les polítiques de gestió de la informació i en la comunicació de les biblioteques patrimonials. Aquesta tendència ha quedat reflectida en els plans d'ocupació, les subvencions sol·licitades i també en les notícies que han servit per fer-se'n ressò des de diferents mitjans.

Diverses biblioteques han pogut gaudir de la [subvenció de l'any 2023 per col·laborar en l'elaboració del Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic de Catalunya](#), del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Té dues modalitats: la que hem comentat de catalogació i la que ofereix ajuts per a la digitalització i difusió de fons bibliogràfics patrimonials en suport de paper o pergamí.

Gràcies al suport del Departament de Cultura de la Generalitat, la Biblioteca i Arxiu del Bisbat de Vic va poder començar la [digitalització de totes les sèries documentals i els fons bibliogràfics](#).

La UPC, gràcies al suport del Departament de Cultura, ha pogut digitalitzar i dipositar a la col·lecció de Fons Antic d'UPCommons 120 nous títols. Els fons antics són majoritàriament de les biblioteques de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona, la d'Enginyers Agrònoms i la d'Agricultura. El 2022 es van digitalitzar llibres del fons antic amb col·laboració amb la Biblioteca Rector Gabriel Ferraté, la Biblioteca del Campus del Baix Llobregat (BCBL) i les biblioteques de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona (ETSAB) i l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Industrial de Barcelona (ETSEIB). La BCBL de la Universitat Politècnica va demanar l'any 2022 una subvenció a la Generalitat de Catalunya per digitalitzar llibres del Fons Antic d'Agricultura. En total, es van digitalitzar una trentena d'exemplars: la majoria, amb dates de publicació anteriors al segle xx, que es troben disponibles al portal [Fons Antic de la UPC](#) i a la [Memòria Digital de Catalunya](#).

D'altra banda, les biblioteques de la UdL han digitalitzat 61 monografies del fons de reserva de la Biblioteca Jaume Porta, sobre història de l'educació.

La UdG ha seguit treballant intensament en els fons personals publicats en el seu dipòsit institucional [DUGi Fons Especials](#). Aquest dipòsit inclou no només documents dels seus propis fons, sinó també de les biblioteques vinculades, com és el cas de la col·lecció Testimonis i herències documentals de l'exili, formada per documentació custodiada al MUME. També s'hi han incorporat documents del Fons Monzó Lasala, procedent de la donació de Joaquim Vidal; la correspondència de Jaume Vicens Vives i la de Joan Ferraté, i s'hi han publicat 51 manuscrits del Fons Raimon Panikkar, gràcies a la subvenció obtinguda de la Biblioteca de Catalunya.

El fons documental que es conserva a l'Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià del monestir de Poblet, així com altres documents de l'abadia de la Conca de Barberà, han format part d'un projecte engegat per la URV, gràcies també a l'impuls de la Diputació de Tarragona, a través d'un [conveni signat per les tres institucions](#) amb l'objectiu de col·laborar en el suport tecnològic, l'àmbit bibliotecari i el suport a la docència i la recerca.

Gràcies a la subvenció del Ministeri de Cultura «Ayuda a la digitalización y preservación del patrimonio bibliográfico y su difusión mediante repositorios 2021», al llarg de l'any 2022 la Biblioteca Joaquim Folch i Torres va digitalitzar 79 documents patrimonials, que es van publicar al repositori cooperatiu en accés obert Memòria Digital de Catalunya (MDC) i dos títols de revistes a l'Arxiu de Revistes Catalanes Antigues (ARCA). També es van digitalitzar fons d'arxius d'artistes. Com a fons destacat, convé assenyalar el fons històric del Repertori Iconogràfic d'Art Espanyol, amb motiu de la celebració de l'Exposició Internacional de 1929, que es va digitalitzar des del Departament de Gestió Documental i Arxiu.

A més a més, les biblioteques provincials catalanes han digitalitzat un total de 285 obres compreses entre els segles xv i xviii, procedents majoritàriament de l'antiga Universitat de Cervera (2022), i un total de 57 documents compresos entre els segles xv i xvii de procedència diversa: Universitat de Cervera, Caputxins de Cervera, i altres comunitats de Tàrraga, Guissona... (2023). Actualment, el Ministeri de Cultura està treballant en la incorporació d'aquestes digitalitzacions als catàlegs.

Gràcies als ajuts adreçats a biblioteques públiques provincials per digitalitzar els fons patrimonials respectius, la Biblioteca Pública de Girona Carles Rahola ha pogut dur a terme un nou projecte: la [col·lecció mèdica OMS](#), que conté impresos del segle xvi al xix, llibres antics de gran format i de la impremta gironina.

També s'han dut a terme els projectes de digitalització d'elements històrics a la [Biblioteca Lambert Mata de Ripoll](#) i a la [Biblioteca Marià Vayreda d'Olot](#).

El Centre de Lectura de Reus ha impulsat diversos projectes vinculats amb els fons de reserva. Per una banda, ha pogut desenvolupar el projecte de digitalització titulat [Obres](#)

[del segle xvi del Centre de Lectura](#), de llibres d'antiquària, que és accessible [en línia](#). Per una altra banda, el juny del 2023 va iniciar el projecte de [catalogació i digitalització del seu arxiu històric](#).

En el cas de la Biblioteca Ramon Bordas i Estragués de Castelló d'Empúries, s'han digitalitzat, gràcies a la subvenció del Departament de Cultura de la Generalitat, vint-i-cinc volums històrics del Fons Esteve Ripoll i Cornell, que es poden consultar a través del repositori documental [Regira](#), de la Diputació de Girona.

Com a biblioteca pública de la Diputació de Barcelona, la Biblioteca de Manlleu ha posat en accés obert 700 fotografies originals a la plataforma [Trencadís](#), procedents de diversos donatius de particulars i captacions populars, que s'havien fet des de l'antiga Biblioteca Bisbe Morgades de Manlleu entre 1880 i 1983.

La Biblioteca Pública Arús disposa d'un total de [26.921 imatges digitalitzades](#), que inclouen llibres, revistes, fulls volants i manuscrits, i que es troben disponibles al repositori [Ajuntament BCNRoc](#), que ha estat aprovat com a repositori garant per a la preservació digital.

La Biblioteca de la Institució Milà i Fontanals de Barcelona, del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC), va ingressar un nombre important de documents de musicologia al [portal de biblioteques i arxius del CSIC Simurg](#) la segona meitat del 2022.

Respecte de les biblioteques de la UAB, s'han incorporat manuscrits i mecanoscrits dels anys 1920-1960, digitalitzats el 2022, al seu repositori digital DDD i s'hi ha creat una nova col·lecció de [Fanzines](#).

3.2. Presència a internet: sistemes informàtics

Les diferents actuacions que s'han fet en matèria tant d'interfícies d'usuari com de continguts o actualitzacions de programari són les següents.

3.2.1. Sistemes de gestió bibliotecària

Seguint la línia i tendència que apunta l'[informe anual de Marshall Breeding](#) de l'any 2023 sobre els sistemes de gestió bibliotecària, Alma ha crescut en el nombre de biblioteques que l'han adoptat.

La Biblioteca Folch i Torres del MNAC és un dels centres que ha implementat Alma i Primo VE com a sistema de gestió i eina de descoberta, [CercART](#), arran de la seva incorporació al CSUC.

El gener de 2023, la [Biblioteca del Museu d'Art Contemporani de Barcelona](#) també va migrar i configurar el seu catàleg a la plataforma compartida de serveis bibliotecaris del CCUC, basada en Alma. Una altra incorporació al CCUC ha estat la de la [Biblioteca del Centre d'Història Contemporània de Catalunya](#) el setembre de 2022.

En relació amb la [Biblioteca del monestir de Poblet](#), la URV es va comprometre a proporcionar-li accés al sistema de gestió que utilitza la Universitat i que és consultable a través del CCUC.

La interfície de l'eina de descoberta [Explora BC](#) de la Biblioteca de Catalunya durant el 2022 ha incorporat una sèrie de millores en l'àmbit de cerca «Fons antic». A la visualització dels registres apareix un nou camp: «Lloc d'impressió», que permet visualitzar tots els subcamps de l'etiqueta 912. També incorpora índexs nous a la cerca avançada: d'impressor (a partir de l'etiqueta 910), d'antic posseïdor (a partir de l'etiqueta 911; també en el cas dels manuscrits) i l'empremta (a partir de l'etiqueta 926), així com noves facetes per limitar els resultats de la cerca: impressor (910), antic posseïdor (911) i lloc d'impressió (912).

L'octubre de 2023, la Biblioteca Pública Episcopal del Seminari de Barcelona (BPESB) va implementar el sistema de gestió bibliotecària Alma (Ex Libris), que li ha proporcionat més autonomia i funcionalitats, com, per exemple, una [eina de descoberta pròpia](#). En relació també amb la BPESB, s'ha presentat un [nou catàleg col·lectiu de biblioteques eclesiàstiques espanyoles](#), que agrupa fons de diverses tipologies: episcopals, d'església, diocesanes, conventuals, catedralícies i universitàries. Es va presentar en el marc de les XV Jornades Tècniques 2023 de l'Asociación de Bibliotecas de la Iglesia en España (ABIE), que portava per títol «Oportunidades y desafíos de las bibliotecas en el siglo xxi» i en què destacaven una ponència sobre el «Catálogo colectivo de la ABIE» —del qual forma part la BPESB— i la taula rodona «Sinergias entre bibliotecas patrimoniales» —en què van intervenir Núria Altarriba (Biblioteca de Catalunya) i Àngels Rius (Biblioteca de Montserrat), entre d'altres.

La Biblioteca Museu Víctor Balaguer ha estrenat [catàleg en línia](#), que permet fer cerques per agrupacions, segons diferents criteris. Estrenat el gener de 2022, està disponible a través de la plataforma i sistema de gestió de biblioteques Koha, desenvolupat per Orex Digital amb el suport de la Diputació de Barcelona.

La Reial Acadèmia de Bones Lletres també s'ha afegit a Koha amb la implementació del seu [catàleg](#), en la pàgina principal del qual inclou accessos directes als seus fons especials i a la base de dades de l'Arxiu.

Pel que fa al Catàleg Col·lectiu de Patrimoni Bibliogràfic de Catalunya, ara es pot consultar a través de l'eina de descoberta del CCUC, basada en Primo VE (Ex Libris), fent clic en la pestanya «Patrimoni bibliogràfic de Catalunya».

El Catálogo Colectivo de la Red de Bibliotecas Universitarias (REBIUN), que inclou els fons de les biblioteques universitàries catalanes i de la Biblioteca de Catalunya, disposa d'una [interfície renovada](#) que permet filtrar les cerques per «sólo fondo antiguo».

3.2.2. *Repositoris corporatius*

La plataforma del dipòsit digital Trencadís ha implementat [millors](#) els darrers dos anys, gràcies a les quals, des del catàleg Aladí, es poden consultar en línia i descarregar diversos buidatges de les revistes locals que s'hi allotgen. En aquest portal, moltes biblioteques hi inclouen fons d'imatges, revistes o documents de fons de reserva o especials.

L'Oficina de Documentació i Arxius (ODA) - Servei de Biblioteques, Publicacions i Arxius de la UPC ha creat un nou dipòsit de col·leccions patrimonials que porta per nom [Arxiu ETSAB - Càtedra Gaudí](#). Comprèn el fons de Joan Bordàs i Salellas i la col·lecció d'Antoni Gaudí. Actualment, conté 120 documents (plànols, objectes i elements de decoració, treballs finals d'estudis, etc.) i va ser presentat a la comunitat universitària l'any 2023.

El 2022, la Biblioteca de la UdG va portar a terme una revisió dels inventaris inclosos en el Portal de Fons Especials UdG per uniformitzar-ne formats, i ha publicat la llista definitiva de donants de Fons Especials de la Biblioteca.

Al llarg d'aquest bienni, la [Biblioteca Patrimonial Digital de la UB \(BiPaDi\)](#) —el portal que conté les còpies digitalitzades dels fons patrimonials, bibliogràfics i documentals de la UB, com manuscrits, incunables i impresos del segle xvi al xix, així com altres col·leccions bibliogràfiques úniques de documents i fons d'arxiu— ha continuat creixent. L'any 2022 es van fer públiques dues noves col·leccions: Fons Grewe, d'alimentació i gastronomia, i Llibrets de música. Al llarg del 2023 s'ha treballat en la integració de 339 nous registres i en l'ampliació i la millora d'algunes de les col·leccions existents. A finals del 2023 la BiPaDi donava accés a 59 col·leccions digitals.

Durant el curs 2021-2022, la UdL va posar en producció un nou [servidor de fons especials](#), fet que va implicar una tasca prèvia de revisió, addició i modificació de metadades amb la finalitat de ser recol·lectades en el marc del Repositori Obert UdL. S'hi van donar d'alta dos nous fons personals: el Fons Samuel Gili i Gaya i el Fons Sol-Torres.

En el cas de la UdG, ha digitalitzat i publicat, entre d'altres, [10 diaris manuscrits inèdits de Joan Ferraté \(1945 i 1975\)](#) i 38 manuscrits d'obres de Raimon Panikkar, així com també la documentació de la [Biblioteca del MUME](#) esmentada anteriorment. A més, s'han substituït les digitalitzacions dels articles a text complet del Fons Lluís Santaló per versions de més qualitat i també s'han digitalitzat i publicat les fitxes dels mestres exiliats, fruit de la trajectòria investigadora del professor Salomó Marquès, la geolocalització de les quals va finalitzar el 2023.

El Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques (CDMAE) ha implementat al seu portal de continguts digitals el connector de Coeli de Nubilum, que permet publicar les col·leccions d'una forma més fàcil i accessible. D'aquesta manera, tots els recursos de la biblioteca i arxiu, en tots els suports, són consultables a través d'una interfície [única](#).

Nubilum també ha engegat un projecte experimental de catalogació amb intel·ligència artificial de l'Arxiu Lliure utilitzant l'[eina qUic](#), que funciona amb un sistema de reconeixement facial.

Va sortir publicada al Cercador d'Informació i Documentació Oficials (CIDO) la licitació per contractar el servei d'implementació i desenvolupament tecnològic d'un sistema per a la recollida i difusió de col·leccions patrimonials digitals (API) per a la Biblioteca Joaquim Folch i Torres (MNAC). Per una banda, s'ha dut a terme el projecte [Arxiu Digital](#), que ofereix un servei de consulta de documents digitalitzats per a usuaris no presencials. Per una altra banda, ha estrenat [CercART](#), un cercador de recursos basat també en Primo VE (Ex Libris) que permet buscar alhora recursos del catàleg de la Biblioteca, del CCUC i altres continguts digitals.

Després d'un any de treball i coincidint amb la celebració de Sant Jordi 2023, s'inaugura el [Portal de patrimoni bibliogràfic i documental de la UB](#), una iniciativa que va néixer amb l'objectiu principal de dinamitzar i impulsar l'accés a un dels fons més rics de tot l'Estat i contribuir a la investigació a partir de l'estudi del patrimoni bibliogràfic i documental de la UB, custodiat i conservat pel CRAI. Durant el 2022, un grup de treball va estar treballant en la revisió de les col·leccions i els fons existents al catàleg i en l'arquitectura més adient per a la construcció d'aquest portal, que facilita recuperar aquests fons especials directament des del Cercabib i ofereix una interfície d'usuari adaptada a dispositius mòbils, intuïtiva i fàcil d'utilitzar.

La Biblioteca de la Universitat Pompeu Fabra (UPF) compta també amb un [nou portal de fons i col·leccions especials](#).

L'Institut d'Estudis Catalans (IEC) ofereix els seus recursos digitals mitjançant una interfície més atractiva i intuïtiva des de l'abril de 2023. L'[IEC Obert](#) és un repositori que posa en obert tant documentació impresa com documentació d'arxiu des de 1907 (se'n van fer ressò [El Nacional](#) i la revista [Frontissa](#)).

Durant el 2022, el Centre de Documentació del Museu de Ciències Naturals de Barcelona va treballar principalment en la reorganització de col·leccions derivada del trasllat el 2021 dels fons sobre geologia i ciències de la terra ubicats al Museu Martorell. Quant a la plataforma [#MuseuObert](#), a finals d'any hi constaven 25 registres amb imatges i metadades de llibres antics (publicats abans de 1900).

La Biblioteca de Catalunya va presentar també [METAGLAM](#) (2023), un projecte d'innovació per a la divulgació i l'enriquiment de col·leccions amb intel·ligència artificial, amb la

participació de l'empresa Coeli, gràcies a una eina que és la mateixa que utilitzen altres institucions, com l'Ajuntament de Barcelona en els seus museus (projecte #ArxiuObert) o centres de documentació com el Teatre Lliure o la Fundació Pau Casals.

Finalment, i també vinculat amb la Biblioteca de Catalunya, cal fer un esment especial de [Catalònica](#), l'agregador català d'Europeana. El projecte va veure la llum molt a finals de 2021 — i en el qual no vam aprofundir en l'Anuari anterior—, s'ha consolidat al llarg d'aquest bienni i ha esdevingut tot un referent. La Biblioteca de Catalunya i el Departament de Cultura de la Generalitat han impulsat un [portal web](#) que reuneix en un únic espai digital i obert tota la memòria cultural i el coneixement generat al nostre país i, a més, s'erigeix en una eina que fa la tasca d'agregadora de tot aquest corpus a Europeana. L'objectiu final és, tal com queda definit al portal, esdevenir «una finestra a les col·leccions digitals de Catalunya», amb el compromís de visibilitzar els continguts digitals del llegat cultural català. Aquesta fita s'està assolint amb escreix, ja que actualment aquesta eina bibliogràfica recull més d'un milió i mig d'objectes digitals de 38 repositoris de Catalunya, hi dona accés i els divulga.

3.2.3. Renovació de llocs web

La Biblioteca Pública de Tarragona va millorar i completar el seu lloc web al llarg del 2023 amb una nova estructura per encabir-hi de manera atractiva l'augment d'informació i la creació de nous apartats, amb més continguts sobre [patrimoni](#) i la preparació d'un nou espai reservat als continguts relacionats amb el [175è aniversari](#).

La Biblioteca Pública de Girona Carles Rahola també va aprofitar l'efemèride per renovar la interfície del seu lloc web, que inclou un [formulari](#) per fer la petició per consultar documents de reserva.

La millora dels llocs web ha estat generalitzada al llarg d'aquest període, tal com es pot observar a continuació:

- La Biblioteca de la URV ha creat un apartat per a les [Col·leccions Especials](#) dins de l'eina de descoberta basada en Primo VE (Ex Libris)...
- El [web](#) de la Biblioteca Digital de l'Arxiu d'Història de la Ciutat de Barcelona ha canviat de programari i presenta una nova imatge.
- També la Biblioteca Pública Arús ha canviat la [interfície web](#), amb la incorporació de més imatges i una pàgina dedicada als seus fons patrimonials.
- L'Institut Cartogràfic i Geogràfic de Catalunya va publicar el 2023 una [licitació](#) per a la contractació d'un nou programa per al Servei de Cartoteca Digital.
- El juliol de 2023, la Biblioteca de Ciències de la Salut de Catalunya va estrenar [lloc web](#) en el marc dels portals corporatius de la Generalitat de Catalunya.

- La interfície del [portal Simurg](#), de les biblioteques i arxius del CSIC, té una nova imatge des del juny de 2022, amb una navegació més intuïtiva.

3.3. *Preservació i conservació*

Un fet remarcable és la presa de consciència i més sensibilització de les institucions sobre la preservació i conservació preventiva dels seus fons. N'és una prova que, tant a les xarxes socials com en els mitjans de comunicació corporatius, s'ha informat de tasques relatives a la revisió de l'estat de conservació dels fons especials, així com de la necessitat d'intervencions de restauració i del perill de pèrdua irreparable.

A més de la col·laboració esmentada amb les biblioteques provincials en aquest àmbit, també se'n va informar per Twitter/X, en les memòries i els butlletins. Així doncs, l'Arxiu ETSAB - Càtedra Gaudí (Escola Superior d'Arquitectura de Barcelona) ha rebut una subvenció del Ministeri de Transport, Mobilitat i Agenda Urbana gràcies a la qual s'han pogut restaurar i tornar a digitalitzar 63 dibuixos originals de Josep Maria Jujol, així com reproduir digitalment els rosetons de la planta sisena de l'ETSAB.

L'Ateneu Barcelonès, en el butlletí de setembre de 2023, manifestava que una de les seves prioritats era conèixer l'estat de conservació dels seus fons i col·leccions. Per aquest motiu, va contactar amb Carme Balliu, del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya, per tal d'encarregar-li un informe tècnic.

El curs 2022-2023, la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya va redactar una normativa d'accés, consulta i reproducció dels seus fons especials, conjuntament amb el Servei de Gestió Documental, Arxiu i Registre.

Destaca també la consolidació de les iniciatives d'apadrinament de llibres antics per a la restauració en institucions com el CRAI Biblioteca de Fons Antic de la Universitat de Barcelona —amb l'Apadrina un llibre— o la Biblioteca de Montserrat, que continua amb el projecte gràcies al qual ha pogut restaurar quatre obres patrimonials de tipus litúrgic que daten dels segles del xv al xviii. Dins el marc del #MecenasesUB —iniciativa d'apadrinament del Fons Antic de la UB, però engegada per la Universitat (no pel CRAI) amb motiu de la festivitat de Sant Jordi—, el bienni 2022-2023 el CRAI Biblioteca de Fons Antic va proposar quatre obres per apadrinar i va assolir els objectius.

Aquesta iniciativa l'han promogut noves institucions. Així, el 2022, la Biblioteca Pública Arús va dur a terme la primera edició del programa [Apadrina Cultura](#), amb l'objectiu de preservar i difondre el seu fons patrimonial. Gràcies al programa es van poder digitalitzar cinc documents del fons antic. D'altra banda, en el marc del conveni signat amb l'Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Mobles de Catalunya, es van lliurar vuit documents dels segles xvii-xix (cursos 2022-2023 i 2023-2024) per a la restauració o l'estabilització.

3.4. Bases de dades i recursos documentals

El 2022, amb motiu de la [celebració del 150è aniversari de l'Edifici Històric de la Universitat de Barcelona](#), la Universitat va fer una crida a tota la comunitat per recollir fotografies de l'edifici i crear un repositori amb imatges de la seva història al llarg de 150 anys. Com a resultat d'aquesta iniciativa, es va crear una galeria fotogràfica que es pot consultar a [Flickr](#).

Amb motiu del Dia Internacional de les Dones, el 8 de març, diverses biblioteques patrimonials van crear recursos específics. Aquest és el cas, el 2022, del portal [Dones al Fons Antic UB](#) —impulsat per la Unitat de Procés Tècnic del CRAI—, que intenta visibilitzar les dones presents al catàleg del CRAI de la UB a través d'un punt d'accés únic. D'altra banda, la Biblioteca de l'Arxiu Nacional de Catalunya el 2022 va portar a terme un buidatge de fons i documents produïts per dones, a partir del qual va publicar [Elles! 65 dones oblidades de la història](#).

El desembre de 2022 va tenir lloc una jornada tècnica sobre patrimoni fotogràfic, organitzada per la Biblioteca Fages de Climent, de Figueres, que va posar en valor els àlbums Rubaudonadeu, que Josep Maria Cañellas va elaborar el 1888 i que es custodien en aquest centre. Les [ponències](#) estan disponibles al seu canal de YouTube.

El 20 de setembre de 2022, Anna Valls, directora del CDMAE, va presentar a l'Ateneu Barcelonès el seu projecte [Escena Digital de Catalunya](#), que té com a finalitat aplegar en una única plataforma les col·leccions d'arxiu i museu, la base de dades d'espectacles i l'arxiu audiovisual. També es va presentar el projecte «Te'n recordes?», que pretén millorar la informació de les col·leccions a partir de la participació ciutadana.

El 23 de gener de 2023 l'Institut de la Comunicació (InCom-UAB) i la Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General de la UAB van presentar el [primer arxiu sonor de la ràdio a Catalunya](#).

Pel que fa a la recerca, cal ressaltar també que la Biblioteca d'Humanitats de la UAB ha col·laborat i participat en els continguts de diferents projectes web de grups de recerca: l'[Arxiu Occità](#), el Grup d'Arqueologia Agrària de l'Edat Mitjana ([ARAEM](#)) o l'[Study and Critical Edition of the Homiliary of Luculentius](#).

Un nou recurs digital sobre l'orde dels carmelites recull fonts documentals que es troben en diverses biblioteques i arxius: [DigiCarmel](#), una nova eina digital per a l'estudi del Carmel.

L'[Arxiu Digital de Sitges](#) és un projecte conjunt de l'Ajuntament de Sitges amb una associació cultural que té per objectiu publicar en accés obert el patrimoni documental i bibliogràfic local des de finals del segle XIX i que inclou tant premsa com impresos, fotografies, etc.

L'EPSEB de la UPC ha publicat a Bibliotècnica la seva biblioteca digital, l'[Arxiu de Patrimoni i Arquitectònic de Catalunya \(APAC\)](#), que facilita la consulta dels projectes finals d'estudis del patrimoni arquitectònic català i de la resta del món presentats a l'Escola.

El 2023, la biblioteca de la UdG va revisar i completar la base de dades [Bertrana de capçalera: articles a la premsa de Prudenci i Aurora Bertrana](#) amb nous articles localitzats. Seguint el model d'aquesta base de dades, se n'ha creat una altra per recopilar els 158 articles del filòsof [Josep Ferrater Mora](#).

Amb motiu de la celebració del centenari de la visita que Albert Einstein va fer a Barcelona, el 2023 la Generalitat de Catalunya juntament amb la Fundació Catalana per a la Recerca i la Innovació van crear un nou web: [Einstein a Catalunya 1923-2023](#).

3.5. Projectes transversals o col·laboratius

Per afavorir l'estudi i la preservació i contribuir a la difusió del patrimoni cultural s'han dut a terme diversos projectes al llarg d'aquest bienni.

Les Biblioteques de Barcelona va fer el març de 2023 el cicle [#BarcelonaAFons](#), una campanya conjunta en col·laboració amb els arxius municipals que tracta del passat industrial del territori a partir dels fons de l'Arxiu de Sant Martí i de la Biblioteca Xavier Benguerel, també d'aquest districte.

Les [biblioteques públiques de Granollers](#) van col·laborar amb el Festival Panoràmic de fotografia; en el marc del seu programa, la Biblioteca pública Roca Umbert va oferir un [taller d'animació amb imatges d'arxiu](#), l'octubre de 2022, a partir de les imatges del fons d'una antiga fàbrica, conservat en aquesta biblioteca. Es tracta d'un bon exemple d'interacció i difusió amb patrimoni documental, des d'una aproximació lúdica.

Dues biblioteques del CSUC han participat en el projecte «Transcriu-me!», de transcripció de documents digitalitzats:

- La Biblioteca de la UdG hi va contribuir el 2023 amb 1.598 pergamins procedents del [monestir de Sant Daniel](#).
- El CRAI Biblioteca de Farmàcia i Ciències de l'Alimentació del Campus de l'Alimentació de Torribera de la UB hi va participar durant dos anys consecutius amb la inclusió de 35 cartes manuscrites a la [Col·lecció de cartes i menús de restaurants de la UB](#).

El CRAI Biblioteca de Fons Antic de la Universitat de Barcelona continua col·laborant en [projectes i recursos col·laboratius](#) als quals s'havia anat sumant els anys anteriors, i en aquest bienni n'ha engegat alguns de nous. Per exemple, amb l'objectiu de potenciar l'aproximació als fons patrimonials de la UB amb perspectiva de gènere, el curs 2023-2024

ha impulsat el [Viquiprojecte Antigues posseïdores en el CRAI Biblioteca de Fons Antic](#) —una iniciativa docent interdisciplinària, coordinada conjuntament amb la professora Mariela Fargas d'Història Moderna (UB)—: té l'objectiu de visibilitzar les dones de l'època moderna a la Viquipèdia i intentar revertir el biaix de gènere incorporant-hi biografies femenines, gràcies a la recerca feta per estudiants del grau en Història, en el marc de l'assignatura Història i Gènere.

El 2022 es va signar un conveni de col·laboració entre la Universitat de Barcelona i l'ICAB per potenciar el fons d'al·legacions jurídiques (segles xvii-xviii) conservades en ambdues institucions. Arran d'aquest projecte, es va celebrar el seminari «Les al·legacions jurídiques catalanes (segles xvii-xix), uns documents per descobrir des de la transversalitat» al llarg del mes de març, així com el seminari «Les al·legacions jurídiques, un tresor bibliogràfic al servei de la recerca», coordinat pels professors Josep Capdeferro i Mariela Fargas, en què van participar aquell juliol diversos investigadors i bibliotecaris. El juny de 2023 es van tancar les activitats vinculades amb aquest projecte amb l'organització de l'exposició «L'argumentació del conflicte: al·legacions jurídiques catalanes (segles xvi-xix)», al CRAI Biblioteca de Fons Antic de la UB, comissariada per Josep Capdeferro (UPF).

El 2022, el CRAI Biblioteca de Fons Antic inicia un projecte de col·laboració —especialment interessant des del punt de vista de la preservació, la conservació i la restauració— amb el Grup de Recerca de la Secció de Química Analítica del Departament d'Enginyeria i Química Analítica de la Facultat de Química de la UB per estudiar les tints dels manuscrits il·luminats. Aquesta investigació es plasma en la tesi doctoral de Georgios Magkanas titulada «From Romanesque to Gothic: application of non destructive analytical techniques and chemometrics in the study of medieval cultural heritage».

L'abril de 2023, el CRAI Biblioteca de Fons Antic de la Universitat de Barcelona va organitzar, amb la col·laboració de la FIMA i el projecte [Folia Recepta](#), un cicle de xerrades de Nicholas Pickwoad, professor emèrit de la University of the Arts (Londres), gran especialista en enquadernacions històriques i exdirector del Ligatus Research Center. Aquestes xerrades van tenir lloc durant l'estada de recerca que el professor Pickwoad va fer al Fons Antic de la UB, i van centrar-se molt particularment en les enquadernacions més comunes, les de pergamí flexible. A l'impuls d'aquestes xerrades —que van portar per títol «Bindings matter»—, cal sumar-hi també la celebració de la Ligatus Summer School a la Facultat de Filologia, entre el 28 d'agost i el 8 de setembre el 2023.

Pel que fa també a la formació, Núria Cangròs, bibliotecària del CRAI Biblioteca de Fons Antic, va impartir el curs del COBDC Descripció del llibre imprès antic. El curs es va portar a terme el novembre de 2023, amb un total de 12 hores durada i 12 assistents procedents de diferents institucions.

Laura Moré, bibliotecària de fons especials de la Biblioteca de la UdG, va participar també en una sessió dels Dimecres del CRICC, organitzada pel Centre de Recerca en Informació, Comunicació i Cultura (CRICC), el 15 de novembre de 2023, juntament amb Andrea Pergola

(Università degli Studi di Cagliari), amb presentacions sobre «[Els fons personals als centres patrimonials](#)».

Des de l'any 2021, les biblioteques públiques provincials de Lleida, Girona i Tarragona, coordinades pel professor de la Universitat de Barcelona Pedro Rueda (FIMA), han dut a terme diverses accions, entre les quals destaquem les següents. En primer lloc, Amadeu Pons (UB) va fer una sessió d'assessorament en línia sobre valoració i taxació de fons antics (2022). També es van portar a terme sessions de treball, d'estudi de casos i de formació per al personal de les biblioteques públiques provincials, sobre els catàlegs dels incunables (ISTC i GW) i anàlisi de procedències i marques d'impressors a les col·leccions d'antiquària, a càrrec de Pedro Rueda. Finalment, també es va impartir formació sobre fitxes de control i anàlisi de l'estat de conservació, així com sobre necessitats de conservació, a càrrec d'Àngels Alorda, conservadora.

4. Difusió

4.1. Activitats de difusió

4.1.1. Visites al públic en general

- Per Sant Jordi, algunes biblioteques han celebrat jornades de portes obertes: la Biblioteca de Catalunya, la Biblioteca de l'ICAB, al Centre de Documentació del FC Barcelona, la Càtedra Gaudí (UPC)...
- El Centre de Lectura de Reus va organitzar una visita guiada en el marc dels actes de celebració de la Festa Modernista: Reus 1900 (15 d'abril de 2023).
- La Biblioteca Arús va participar en la Nit dels Museus amb una [jornada de portes obertes](#) (14 de maig de 2022).
- La Biblioteca de la UdG va organitzar una visita guiada al Fons Bertrana per al Club de Lectura de l'Ateneu (24 de juny), complementària de la sessió «Relats modernistes»; va participar en la presentació de l'itinerari Aurora Bertrana a Girona, creat per la Càtedra Maria Àngels Anglada - Carles Fages de Climent, amb un recorregut per diversos espais de la ciutat, i va fer una visita guiada al Fons Bertrana per als membres del club de lectura de Riudarenes, com a complement de la sessió dedicada a *L'impenitent*, de Prudenci Bertrana (2023).
- Les dues biblioteques patrimonials del CRAI de la Universitat de Barcelona han fet una gran quantitat de visites al llarg del bienni, com ja és habitual. El CRAI Biblioteca del Pavelló de la República genera un gran interès, tant pel seu fons com per l'edifici que alberga la col·lecció, fet que ha motivat les visites d'institucions molt diverses, com l'École Nationale Supérieure d'Architecture de Paris La Villette, així com d'artistes

visuals, instituts o investigadors d'arreu del món; molts, vinculats a la recerca sobre brigadistes internacionals, una temàtica en la qual aquest centre ha esdevingut un referent. El CRAI Biblioteca de Fons Antic continua oferint presentacions del seu fons en el marc de les visites a l'Edifici Històric que organitza la unitat de Relacions Institucionals i Protocol de la UB, així com visites per a alumnes de la Universitat de l'Experiència, Alumni UB i de cursos Gaudir UB, i per a organitzacions nacionals i internacionals, com la League of European Research Universities (LERU) o la Sociedad Española de Estudios Clásicos.

4.1.2. Visites professionals

- El COBDC ha programat visites professionals (per als col·legiats) a diversos centres, com el Centre de Documentació de l'Orfeó Català, l'Arxiu Històric de Sabadell o l'Arxiu ETSAB -Càtedra Gaudí.
- Entre els mesos de febrer i juliol de 2023 es va desplegar el [Programa d'intercanvis del CSUC](#) (per als bibliotecaris que treballen en alguna de les biblioteques del consorci), consistent en visites temàtiques a diversos centres com el MNAC, la Biblioteca de Poblet, el Taller de Restauració de la UB, la Biblioteca de Montserrat, l'Arxiu Històric de Sabadell, el CRAI Biblioteca de Fons Antic de la UB, etc.
- Berta Blasi va fer una [visita guiada](#), «La restauració i la conservació preventiva», a l'exposició d'obres restaurades de la Biblioteca Pública de Girona Carles Rahola (18 de novembre de 2023).
- Amb motiu de les efemèrides, les grans biblioteques han aprofitat l'ocasió per fer visites guiades als seus fons patrimonials —per exemple, Dolors Saumell, directora de la Biblioteca Pública de Tarragona—, i a la Biblioteca Pública de Girona Carles Rahola, visites teatralitzades a càrrec del personal del centre.

4.1.3. Visites i xerrades en el marc del màster en Biblioteques i Col·leccions Patrimonials

- Dins el marc de l'assignatura [Anàlisi Material i Formal del Llibre Antic](#), l'alumnat va visitar el CRAI Biblioteca de Fons antic, on van gaudir d'una sessió sobre variants bibliogràfiques a càrrec de Marina Ruiz Fargas (1 de febrer de 2023). Cal ressaltar que, més enllà d'aquesta sessió específica dirigida pel personal de la biblioteca, les visites al CRAI Biblioteca de Fons Antic per part de professors com Pedro Rueda o Mònica Baró són ja habituals cada curs en el context d'aquest màster d'especialització.
- Es va visitar l'[Arxiu Històric de CCOO](#) (18 d'abril de 2023).
- La conferència «[The archeology of the book](#)», a càrrec de Malcolm Walsby, director del Centre Gabriel Naudé de l'ENSSIB de la Université de Lyon, va tenir lloc a la FIMA (28 de setembre de 2023).

4.1.4. Conferències per donar a conèixer les institucions i els fons

- La Biblioteca i Hemeroteca Municipal de Tarragona (BHMT) va coorganitzar juntament amb la Biblioteca Pública de Tarragona i la Biblioteca del Seminari de Tarragona un cicle de patrimoni el 2022 dedicat al científic Antoni de Martí i Franquès, en el qual es va parlar sobre aquest personatge i es va exposar el seu fons (octubre 2023).
- «Dipòsits del saber (1842-1879): el naixement de la Biblioteca Provincial de Tarragona» és el nom d'una ruta i visita guiada per descobrir el naixement i els primers anys d'història de la Biblioteca, conduïda per Paco Tovar. Hi van col·laborar l'Arxiu Històric de Tarragona, l'Hemeroteca Municipal de Tarragona i la Biblioteca del Seminari de l'Arquebisbat de Tarragona (3 de desembre de 2022).
- La Diputació de Tarragona va organitzar el curs en format virtual [Patrimoni en perill als segles xx i xxi](#) (11 de gener de 2023).
- Amb motiu del centenari de la mort d'Isidre Bonsoms i Sicart (1849-1922), mecenes, bibliòfil i gran benefactor de la Biblioteca de Catalunya —que conserva el seu gran llegat patrimonial—, la Biblioteca va organitzar un [cicle de conferències](#), amb les intervencions següents:
 - «Isidre Bonsoms i Mercedes Chacón. Perfil biogràfic», a càrrec d'Imma Socias, i «Els negocis de primers del segle xx i els col·leccionistes», a càrrec d'Àngels Solà Parera i amb la presentació d'Eugènia Serra, directora de la Biblioteca de Catalunya ([vídeo](#); 2 de juny de 2022).
 - «Tirant, el gran absent», a càrrec de Josep Pujol, professor del departament de Filologia Catalana de la UAB ([vídeo](#); 9 de juny de 2022).
 - Taula rodona «Bonsoms i l'entorn de la bibliofília a Catalunya» (14 de juny de 2022), amb les intervencions següents:
 - «Bibliòfils, col·leccionistes i enquadernadors de principis del segle xx», a càrrec d'Aitor Quiney, del Servei d'Emmagatzematge, Preservació i Conservació de la Biblioteca de Catalunya.
 - «Els orígens de l'Associació de Bibliòfils de Barcelona», a càrrec d'Albert Corbeto, secretari de l'Associació de Bibliòfils de Barcelona.
 - «Col·leccionistes i mecenes, l'exemple de Víctor Balaguer», a càrrec de Montserrat Comas i amb la presentació de Núria Altarriba ([vídeo](#)).
- «Bonsoms i la mirada internacional» (16 de juny de 2022):
 - «Arthur Huntington, creador de la Hispanic Society», a càrrec de John O'Neill, conservador del Departament de Manuscrits i Llibre Antic de la Hispanic Society of America.
 - «La mirada familiar i de Valldemossa», a càrrec de Pablo Carvajal Urquijo i Galo Zayas, descendents de l'esposa d'Isidre Bonsoms, i amb la presentació d'Imma Socias ([vídeo](#)).

- Van tenir lloc les Primeres Jornades de Patrimoni gràfic, organitzades conjuntament entre la Biblioteca de Catalunya, l'Institut d'Estudis Cartogràfics de Catalunya i el MNAC ([vídeo](#); 1-16 de juny de 2023).
- La Biblioteca Pública de Tarragona va organitzar el cicle de conferències «[Recerca i patrimoni bibliogràfic. Catalunya i el Camp de Tarragona, s. ix-xv](#)», en el marc de les activitats del 175è aniversari de la biblioteca. S'hi va presentar una selecció de recerques dels darrers anys relacionades amb els manuscrits conservats a la biblioteca i procedents, en bona part, del Reial Monestir de Santes Creus.
- La Biblioteca Pública de Lleida va organitzar la conferència «Historia de la tipografía, la evolución de la letra desde Gutenberg hasta las fundiciones digitales», a càrrec d'Albert Corbeto i Marina Garone (18 de maig de 2022).
- Van tenir lloc dues conferències de Mònica Baró: «Descobrir els incunables. Característiques i producció dels primers impresos» (Biblioteca Pública de Tarragona, 17 de gener de 2023) i «Llegir sota les bombes: els llibres de la biblioteca infantil de la Casa de l'Ardiaca (1936-1937)» (Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, 27 d'octubre de 2023).
- El CRAI Biblioteca de Fons Antic de la UB va convidar el professor Nicholas Pickwood a fer una estada a la biblioteca l'abril de 2023 i a portar a terme un estudi de les seves encuadernacions. En el marc d'aquesta estada —a la qual hem fet referència anteriorment de manera més extensa— es van organitzar unes xerrades amb el títol «Bindings matter», obertes tant a restauradors com a bibliotecaris.

4.2. Xarxes socials

El gener del 2022 el CRAI Biblioteca de Reserva de Universitat de Barcelona passa a anomenar-se CRAI Biblioteca de Fons Antic. Aquesta decisió, que havia estat aprovada el 30 novembre 2021 per la Comissió de Biblioteques delegada del Consell de Govern, venia motivada per la constatació al llarg dels anys que el terme «Reserva» generava una certa confusió i, en contrapartida, «Fons Antic» era molt més clar. El canvi va comportar una campanya a les xarxes amb l'etiqueta #CRAIFonsAntic. També el Fons Antic de la UB — juntament amb la Biblioteca del Pavelló de la República i Judit Casals, directora del CRAI de la UB— protagonitza una sèrie d'entrevistes referents a les col·leccions patrimonials de la UB, en el marc de la difusió de la nova etapa que comença el [Museu Virtual de la Universitat de Barcelona](#) amb la renovació del motor de dades i la interfície de consulta.

La Biblioteca de la UdG ha començat en aquest període 2022-2023 una secció a la xarxa Twitter/X amb l'etiqueta #TalDiaComAvui: els tuits serveixen per difondre i commemorar efemèrides relacionades amb els productors dels Fons Especials UdG (@UdGBiblioteca).

Durant el primer semestre de 2022, la Biblioteca de la UdL (@bibliotequesudl) va portar a terme campanyes de difusió a les xarxes socials dels fons especials d'Alberto Porqueras Mayo, Humbert Torres, Oriol de Bolòs, Ramon Xammar, Joan Baptista Xuriguera, Roc Pifarré

i Josep Vallverdú. En cada cas, es va emprar com a etiqueta el nom del titular o productor del fons amb les inicials en majúscules: per exemple, #JosepMariaAloyo o #FrancescVallverdú.

La Biblioteca Museu Víctor Balaguer va portar a terme la segona edició del projecte [#Crea Balaguer](#), en col·laboració amb l'Escola Municipal d'Art i Disseny de Vilanova i la Geltrú, a partir de la seva col·lecció, que va ser difós per les xarxes socials (2022).

Durant aquest bienni, la Biblioteca Pública de Tarragona ha seguit fent tasques per posar en valor la seva col·lecció d'incunables, amb l'elaboració de fitxes descriptives per ampliar la informació catalogràfica i per mitjà d'una campanya de difusió per les xarxes socials, que ha consistit a ressaltar-ne un cada mes mitjançant Twitter/X, Facebook i Instagram, tot coincidint amb la data d'impressió: han potenciat la procedència dels seus fons antics i la seva història (amb les etiquetes #FonsAntic i #FonsPatrimoniales). La Biblioteca de Pública de Girona Carles Rahola també ha utilitzat les xarxes per remarcar la seva vessant patrimonial i de manera molt didàctica, per a tots els públics (#175Aniversari de la #BiblioRahola).

Pel que fa a les biblioteques de la UAB, amb motiu de l'efemèride de Ràdio Barcelona, es van crear noves campanyes al llarg del 2023: concretament, les relatives a l'Arxiu Sonor de la Ràdio a Catalunya i la col·lecció de mapes antics de Martí Gelabertó.

Amb motiu de la commemoració de l'Any Rosa Sensat, l'Associació Rosa Sensat va impulsar moltes iniciatives a partir del seu arxiu i biblioteca històrics. Per una banda, en cada butlletí es va incloure el record d'un fet històric destacat de la seva trajectòria en el món de l'educació; es va crear una col·lecció digital a la [Memòria Digital de Catalunya](#), i una exposició pensada per ser itinerant que es podia sol·licitar mitjançant un [formulari](#) i que actualment està disponible com a [exposició virtual](#) al seu web. Tots els actes que van formar part de la celebració es van difondre amb l'etiqueta #150AnysRosaSensat.

Els centres de documentació del Museu del Disseny (amb les etiquetes fons de #LlibreAntic i #LlibresDigitalitzats) i del Museu de Ciències Naturals de Barcelona (amb l'etiqueta #LlibreAnticMCNB) assíduament fan recomanacions bibliogràfiques a les xarxes socials, alhora que cada vegada donen més visibilitat a les revistes il·lustrades, els llibres d'antiquària, el material d'arxiu, etc.

Durant la pandèmia i els dos anys en què la biblioteca històrica va estar tancada al públic per obres de remodelació, la Biblioteca Museu Víctor Balaguer va convertir al format en línia la secció [La Vitrina](#).

En general, s'observa que s'ha produït un increment en l'ús de la xarxa per difondre les col·leccions i promoure la interacció amb els usuaris; per exemple, amb centres patrimonials que han usat els comptes corporatius, com la Reial Acadèmia de Bones Lletres (#biblioteca de les @BonesLletres).

La Biblioteca Pública Arús, entre les tasques de difusió desenvolupades el 2022, posa en relleu la selecció, el resum, la valoració i la fotografia de peces singulars de la Biblioteca per publicar-les al lloc web [Cases Singulares](#), així com la divulgació del fons patrimonial mitjançant el web, el butlletí de novetats i les xarxes socials de la biblioteca (Instagram i YouTube).

El 2023, l'Ateneu Barcelonès va habilitar, al seu web renovat, un formulari per subscriure's al butlletí de novetats de la Biblioteca. Al maig es va presentar el pla director previst, en què sobresurten les línies d'actuació relacionades amb la renovació de la pàgina web i la creació de nous canals de difusió (butlletí de notícies). La Biblioteca de l'Ateneu Barcelonès ha recuperat visites i ha continuat la digitalització a bon ritme.

5. Homenatges i aniversaris

Al llarg d'aquest bienni, han estat nombroses les biblioteques patrimonials centenàries que han fet celebracions i han organitzat actes commemoratius d'efemèrides. Començant per les biblioteques més antigues, esmentem els següents:

- [250è aniversari de la Biblioteca Pública Episcopal del Seminari de Barcelona](#) (2023).
- [175è aniversari de la Biblioteca Pública de Tarragona](#) (del 20 d'octubre al 29 de desembre de 2022). La Biblioteca Pública Provincial de Tarragona es va crear el juliol de 1846 i es va obrir al públic el gener de 1847. L'origen dels seus fons van ser els llibres procedents dels convents suprimits l'any 1837 arran de les desamortitzacions eclesiàstiques.
- [175è aniversari de la Biblioteca Pública de Girona Carles Rahola](#) (setembre-desembre de 2023).
- [150è aniversari de l'Edifici Històric de la Universitat de Barcelona](#) (febrer-juliol de 2023).
- [150è aniversari de l'Ateneu Barcelonès](#) (2022): es va fer un homenatge amb els darrers bibliotecaris jubilats i, entre altres actes, es va celebrar el cicle «Correspondències», amb la lectura de cartes creuades entre escriptors.
- [150è aniversari de la Unitat Gràfica de la Biblioteca de Catalunya](#) (2023).
- [120è aniversari de l'Ateneu Enciclopèdic Popular \(i 45è aniversari del Centre de Documentació Històric i Social\)](#). El 2022 es van dur a terme xerrades i conferències sobre la història de l'Ateneu.
- 100 anys de l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona (150è aniversari del naixement de [Francesca Bonnemaison](#)). El Centre La Bonne, hereu d'aquest llegat i que està allotjat a la seu de la Biblioteca Francesca Bonnemaison, ha dut a terme la campanya #FemRelleu.

- [100 anys de la Biblioteca Joaquim Folch i Torres del MNAC](#) (1923-2023). En el marc de la celebració es van organitzar visites guiades a la biblioteca els dimecres 15 de febrer, 19 d'abril, 21 de juny, 20 de setembre i 15 de novembre.
- 100 anys de la Biblioteca Fages de Climent de Figueres (2022; [vídeo](#)).
- [80è aniversari del Museu d'Història de Barcelona i la seva biblioteca i centre de documentació](#). Amb la inauguració del nou complex museístic Casa de la Història de Barcelona al Museu d'Història de Barcelona (Casa Padellàs, MUHBA). El complex està format, entre d'altres, per una biblioteca arxiu, on s'impartiran cursos i seminaris sobre documentació històrica i alguns fons i col·leccions.
- [75è aniversari de l'Arxiu Bibliogràfic de Santes Creus](#) (1947-2022). En l'acte acadèmic es va presentar el llibre commemoratiu *L'Arxiu Bibliogràfic de Santes Creus (1947-2022): passat, present i futur*.

El [Servei de Documentació i Accés al Coneixement de l'Ajuntament de Barcelona \(SEDAC\)](#) va rebre un reconeixement el 2022 del CSUC. En l'acte es va fer esment del projecte de catalogació retrospectiva de fons municipals de baix ús en les instal·lacions del GEPA, on el SEDAC conserva una part de la seva col·lecció, des del 2018.

També es va organitzar «Barcelona a fons. Arxius i biblioteques al descobert» (del 3 al 31 de març de 2023), una iniciativa organitzada per l'Arxiu Municipal de Barcelona i les Biblioteques de Barcelona. Un cicle, coordinat per Rafa Burgos, de cinc itineraris que combinaven visites a les biblioteques i als arxius per conèixer un fons documental molt ric, però molt desconegut.

En el marc de la celebració més que centenària, Dolors Saumell, en nom de la Biblioteca Pública de Tarragona, va rebre el 2022 la [Distinció FET 2022](#), que reconeix la trajectòria de persones i col·lectius en els àmbits cultural i social de la ciutat.

La Biblioteca Pública Episcopal de Vic va celebrar l'any 2023 [dotze segles d'història](#). Enllacem una [entrevista](#) a mossèn Miquel dels Sants Gros, que va ser director de la biblioteca museu en el període 1978-2002.

Pel que fa a premis i homenatges, l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona (fundat el 1913) i, per extensió, el CDMAE van rebre la [distinció de centenària atorgada per l'Ajuntament de Barcelona](#) a les entitats amb una trajectòria acreditada i vinculada a la ciutat. També va obtenir aquesta distinció la [Biblioteca Pública Arús](#) el febrer de 2023.

6. Bibliografia

Casaldàliga, Núria; Casals, Judit (2023). «Nous reptes, noves solucions: la transformació digital a les biblioteques universitàries catalanes», *Item*, núm. 74, p. 49-69. <<https://www.raco.cat/index.php/Item/article/view/417355>>.

Franganillo, Jorge; Lopezosa, Carlos (2023). «La intel·ligència artificial generativa a la professió bibliotecària: propostes i reptes». XVII Jornada «Compartint coneixements a les biblioteques de la UAB», Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra, 7 de novembre.

Fullà, Núria (2023). «El Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic fa 40 anys (1983-2023)». *Blog de la BC*, 9 d'agost. <<https://www.bnc.cat/El-Blog-de-la-BC/El-Cataleg-Col·lectiu-del-Patrimoni-Bibliografic-fa-40-anys-1983-2023>>.

Rodríguez Sánchez de León, María José; Hernández Lorenzo, Laura; Rosa Pérez, Javier de la (2024). «Mesa redonda: Humanidades Digitales e inteligencia artificial», *IV Jornadas de Gestión del Patrimonio Bibliográfico*, Sevilla, 14 i 15 de març.

6.1 Memòries buidades*

Abadia de Montserrat (2023). *Memòria d'activitats 2022*. <https://abadiamontserrat.cat/wp-content/uploads/2023/05/MemoriaActivitats2022_Fundacio2025.pdf>.

Abadia de Montserrat (2024). *Memòria d'activitats 2023*. <https://abadiamontserrat.cat/wp-content/uploads/2024/04/MemoriaActivitats2023_Fundacio2025.pdf>.

Arxiu Diocesà de Girona (2023). *Memòria 2022*. <https://arxiuadg.org/images/_memories/Memria-Arxiu-i-Biblioteca-2022.pdf>

Biblioteca de Catalunya (2023). *Memòria 2022*. <<https://www.bnc.cat/content/download/139255/2058944/version/4/file/Mem%C3%B2ria+2022.pdf>>.

Biblioteca de Catalunya (2024). *Memòria 2023*. <<https://www.bnc.cat/content/download/141837/2085872/version/1/file/Mem%C3%B2ria+2023.pdf>>.

Biblioteca Pública Arús (2024). *Web corporativa*. <<https://bpa.es/>>.

Biblioteca Pública de Girona Carles Rahola (2024). *Web corporativa*. <<https://bibliotecagirona.gencat.cat/ca/inici>>.

Biblioteca Pública de Lleida (2024). *Web corporativa*. <https://bibliotecalleida.gencat.cat/ca/bpl_la_biblioteca/>.

Biblioteca Pública de Tarragona (2023). *Memòria 2022*. <https://bibliotecatarragona.gencat.cat/web/.content/bp_tarragona/documents/MEMORIA-2023.pdf>.

Biblioteca Pública Episcopal de Barcelona (2023). *Memòria 2022*. <<https://bibliotecaepiscopalbcn.org/memoria-2022/>>.

Biblioteca Pública Episcopal de Barcelona (2024). *Memòria 2023*. <<https://bibliotecaepiscopalbcn.org/memoria-2023/>>.

Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya (2024). *Memòria 2023*. <https://cobdc.org/wp-content/uploads/Memoria-COBDC_2023.pdf>.

Consorci de Biblioteques de Barcelona (2023). *Memòria 2022*. <<https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/handle/11703/134204>>.

Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya (2022-2023). *Butlletí General*. <<https://www.csuc.cat/ca/historic-butlletins>>.

Consorci del Museu de Ciències Naturals de Barcelona. Centre de documentació (2024). *Memòria 2022*.< <http://hdl.handle.net/11703/133420>>.

Consorci del Museu de Ciències Naturals de Barcelona. Centre de documentació (2024). *Memòria 2023*.< <http://hdl.handle.net/11703/134218>>.

Diputació de Girona. Servei de Biblioteques (2022). *Memòria anual del Servei de Biblioteques*.< https://seu.ddgi.cat/web/recursos/document/13383/14347/Memoria_anual_del_Servei_de_Biblioteques_2022.pdf>.

Institut d'Estudis Catalans (2023). *Síntesi de la memòria del curs 2021-2022*.< https://publicacions.iec.cat/PopulaFitxa.do?moduleName=categ&subModuleName=cerca_rapida&idCatalogacio=38628>.

Institut d'Estudis Catalans (2024). *Síntesi de la memòria del curs 2022-2023*.< <https://publicacions.iec.cat/PopulaFitxa.do?idCatalogacio=40549>>.

Institut d'Estudis Gironins (2024). *Web corporativa*.< <https://ieg.cat/linstitut>>.

Institut d'Estudis Ilerdencs (2022-2023). *Web corporativa*.< <https://www.iei.cat/ca/administracio/fpie/actualitat-totes-les-noticies/t-5866>>.

Institut d'Estudis Penedesencs (2022-2023). *Web corporativa*.< <https://www.iepenedesencs.org/2018/noticies.php>>.

Institut de Cultura de Barcelona (2023). *Memòria 2022*.< <https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/handle/11703/135156>>.

Institut de Cultura de Barcelona (2024). *Memòria 2023*.< <https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/handle/11703/138333>>.

Red de Bibliotecas y Archivos del CSIC (2023). *Memòria 2022*.< https://vilanova.cat/doc/doc_49255651.pdf>.

Red de Bibliotecas y Archivos del CSIC (2024). *Memòria 2023*.< <https://bibliotecas.csic.es/es/memoria-urici-2023-destacado>>.

Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Biblioteques (2024). *Memòria 2023*.< https://ddd.uab.cat/pub/infanu/29/memoriaSBUAB_a2023.pdf>.

Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Biblioteques (2023). *Què fem a les #BibliotequesUAB 2022*.< https://ddd.uab.cat/pub/infanu/230683/que_fem_bibliotequesUAB_a2022.pdf>.

Universitat de Barcelona. CRAI Biblioteca d'Informació i Mitjans Audiovisuals (2023). *Memòria d'activitats 2022*.< <http://hdl.handle.net/2445/214705>>.

Universitat de Barcelona. CRAI Biblioteca d'Informació i Mitjans Audiovisuals (2024). *Memòria d'activitats 2023*.< <http://hdl.handle.net/2445/214706>>.

Universitat de Barcelona. CRAI Biblioteca de Fons antic (2023). *Memòria 2022*.< <https://hdl.handle.net/2445/200586>>.

Universitat de Barcelona. CRAI Biblioteca de Fons antic (2024). *Memòria 2023*.< <https://hdl.handle.net/2445/210983>>.

Universitat de Barcelona. CRAI Biblioteca del Pavelló de la República (2023). *Memòria d'activitats 2022*.<<https://hdl.handle.net/2445/195989>>.

Universitat de Barcelona. CRAI Biblioteca del Pavelló de la República (2024). *Memòria d'activitats 2023*.<<https://hdl.handle.net/2445/209356>>.

Universitat de Girona. Biblioteca (2023). *Memòria de la Biblioteca de la UdG 2022*.<<https://dugi-doc.udg.edu/handle/10256/23067>>.

Universitat de Girona. Biblioteca (2024). *Memòria de la Biblioteca de la UdG 2023*.<<https://dugi-doc.udg.edu/handle/10256/24832>>.

Universitat de Lleida (2022). *Biblioteca i Documentació: memòria 2021-2022*.<<https://repositori.udl.cat/items/c5ad18dd-2c08-454d-bd99-80a5182db93f>>.

Universitat de Lleida (2024). *Biblioteca i Documentació: memòria 2023*.<<https://repositori.udl.cat/items/1ec18ce9-ef57-41c6-bd3b-bb694951a40b>>.

Universitat Politècnica de Catalunya. Biblioteca EBSEIB (2023). *Memòria 2022*.<<http://hdl.handle.net/2117/386938>>.

Universitat Politècnica de Catalunya. Servei de Biblioteques, Publicacions i Arxius (2023). *Memòria 2022*.<<http://hdl.handle.net/2117/394960>>.

Universitat Politècnica de Catalunya. Servei de Biblioteques, Publicacions i Arxius (2024). *Memòria 2023*.<<http://hdl.handle.net/2117/413366>>.

Universitat Rovira i Virgili (2023). *Memòria 2022-2023*.<<https://www.urv.cat/ca/universitat/coneixeu/memories/curs-2022-23/>>.

Universitat Rovira i Virgili (2024). *Memòria 2023-2024*.<https://www.urv.cat/media/upload/arxius/Memories/urv_memoria24_cas.pdf>.

Vilanova i la Geltrú. Ajuntament. Institut Municipal de Patrimoni Cultural (2023). *Memòria 2022*.<https://vilanova.cat/doc/doc_49255651.pdf>.

Vilanova i la Geltrú. Ajuntament. Institut Municipal de Patrimoni Cultural (2024). *Memòria 2023*.<https://vilanova.cat/doc/doc_48040211.pdf>.

Annex 1. Exposicions

100 anys de «La terra gastada». Universitat de Girona. Biblioteca Campus Barri Vell. Del 16 de maig al 15 de juny de 2022. Presencial.

150 anys de la Primera República. Universitat Pompeu Fabra. Biblioteca Campus Ciutadella. 15 març 2023. Presencial i virtual [https://www.upf.edu/web/biblioteca-informatica/exposicions-bibliografiques/-/asset_publisher/LE9P9hCqZINx/content/150-anys-de-la-primera-republica-espanyola-prestata-virtual/maximized].

Acords sacres i profans: el fons antic de música. Universitat de Barcelona. CRAI Biblioteca de Fons Antic. Del 25 d'abril de 2022 al 20 de maig de 2022. Presencial i virtual [<https://crair.eservaub.wixsite.com/musica-fons-antic/>].

Àlbums romàntics. Biblioteca de Catalunya. Espai zero. Del 29 d'octubre del 2022 a l'1 de desembre de 2022. Presencial.

L'argumentació del conflicte: al·legacions jurídiques catalanes (segles XVI-XIX). Universitat de Barcelona. CRAI Biblioteca de Fons Antic. Del 6 de juny al 21 de juliol de 2023. Presencial.

Les aventures de l'Editorial Joventut. 100 anys de llibres. Biblioteca Jaume Fuster (Barcelona). Del 25 d'octubre del 2023 al 15 de gener del 2024. Presencial

¡Bienvenido, Mr. Palomares!. Universitat Autònoma de Barcelona. Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General. Del 2 de novembre de 2023 al 31 de desembre de 2023. Presencial

Brigades Internacionals i multilingüisme (comissariada per Lourdes Prades i Ramon Naya, del CRAI de la UB). Museu Darder (Banyoles), del 15 de gener de 2022 al 28 de març de 2022. Arxiu de Malgrat de Mar, del 30 de maig 2022 al 3 de juliol de 2022. Presencial.

Campanyes de restauració del fons patrimonial. Biblioteca Pública Carles Rahola (Girona). Del 9 de novembre de 2023 al 31 de gener 2024. Presencial

Canivell, conservador i font de la història de l'anarquisme, maçó i lliurepensador i bibliotecari. Biblioteca Pública Arús. Del 7 d'abril al de 2022. Presencial i virtual [<https://bpa.es/visita-guiada-a-lexposicio-deudald-canivell-disponible-a-youtube/>].

Cap dia sense música! Sons musicals de la Barcelona del segle XVIII, conjuntament amb el Museu Diocesà de Barcelona i Universitat de Barcelona. CRAI Biblioteca de Fons Antic. Del 21 de setembre al 19 d'octubre de 2023. Presencial.

Cartells de la vida moderna. Els orígens de l'art publicitari. CaixaForum Sevilla: del 21 de setembre de 2021 al 16 de gener 2022. CaixaForum Lleida: de l'1 de març de 2022 al 24 de juliol de 2022. CaixaForum Girona: del 27 de setembre de 2022 al 26 de febrer de 2023. Presencial.

Cent anys de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya. Exposició itinerant. Des del 30 de setembre de 2022 al 28 d'abril de 2023. Presencial.

Els contes de Sebastià Juan Arbó: dels manuscrits a l'edició impresa. Universitat Autònoma de Barcelona. Biblioteca d'Humanitats. Des del juliol de 2023. Virtual [<https://mirades.uab.cat/exposicions/biblioteques/sebastiajuanarbo>].

De la República a l'exili: els camins de les mestres. Universitat de Girona. 7 de març de 2023. Virtual [<https://biblioteca-exposicions.udg.edu/s/república-exili-mestres/page/inici>].

El Diluvio, el gran diari popular de Barcelona i la Segona República. Biblioteca Pública Arús. De l'1 de desembre de 2022 al 10 de gener 2023. Presencial.

Domènech i Montaner, catalanisme i país: la vertebració de la Catalunya moderna. Ateneu Barcelonès. Del 16 de maig al 19 de juny de 2023. Presencial.

Domènech i Montaner, urbanista. MUHBA Padellàs. Del 29 de març de 2023 al 14 de gener de 2024. Presencial.

Einstein a Barcelona. Universitat de Barcelona. CRAI Biblioteca de Física i Química. Del 22 de novembre de 2023 al 29 de febrer de 2024. Presencial.

L'Eneida de Virgili. Universitat de Barcelona. CRAI Biblioteca de Lletres. Del juliol de 2023. Virtual [<https://crai.ub.edu/coneix-el-crai/biblioteques/biblioteca-lletres/exposicio-virtual-Eneida-de-Virgili>].

Eudald Canivell (1858-1928), primer director de la Biblioteca Arús. Devot del saber i del bell sentir. Biblioteca Arús. Del 7 d'abril de 2022 al 8 de juny de 2022. Presencial.

Exposició bibliogràfica «Llibres amb dedicatòria». Universitat de Lleida. Biblioteca de Lletres. De l'1 de juny al 30 de setembre de 2023. Presencial.

Exposició d'Ex-libris de la biblioteca. Universitat de Girona. Campus Barri Vell. Del 19 d'abril al 20 de maig de 2022. Presencial.

Exposició de cartells i programes de Festa Major. Universitat de Lleida. Biblioteca de Lletres. Del 8 de maig al 31 de maig de 2023. Presencial.

Exposició Tom Sharpe. Universitat de Girona. Campus Barri Vell. Del 16 de novembre de 2023 al 8 de gener de 2024. Presencial.

Els fons de la BCT. Universitat Autònoma de Bellaterra. Facultat de Ciència i Tecnologia. De l'1 d'abril de 2022 al 6 de maig de 2022. Presencial.

Fons Especial Jordi Nadal i Oller - Automòbil Hispano Suïza. Universitat de Girona. Biblioteca Campus Montilivi. Del 22 de setembre al 27 d'octubre de 2022. Presencial.

El Fons Francesc Betriu. Diamant(s) de cine a la Universitat de Lleida. Universitat de Lleida. Edifici Rectorat. Del 10 de febrer al 21 de febrer de 2023. Presencial.

Fons Josep Maria Aloy: mostra bibliogràfica. Universitat de Lleida. Biblioteca Jaume Porta. Del 20 de juny de 2023 al 19 d'octubre de 2023. Presencial.

El Fons Michele Taruffo. Universitat de Girona. Biblioteca Campus Montilivi. Del 19 de setembre al 25 de setembre de 2022. Presencial.

Francesc Vicent Garcia, el rector de Vallfogona. Universitat Pompeu Fabra. Biblioteca Campus Ciutadella. 21 març 2023. Presencial i virtual [<https://guiesbibtic.upf.edu/prestatges-virtuals/rector-vallfogona#s-lg-box-wrapper-18991144>].

Gabriel Ferrater: Llegir tota la vida. Universitat de Girona. Biblioteca Campus Barri Vell. Del 24 d'octubre al 14 de novembre de 2022. Presencial.

Geografies Josep Vallverdú. Exposició itinerant. Del 14 d'abril de 2023 al 20 de juny de 2023. Presencial.

Herència i memòria. La presència de la mort al Fons Antic del CRAI de la Universitat de Barcelona. Universitat de Barcelona. CRAI Biblioteca de Fons Antic. Del 2 de febrer de 2022 al 25 de febrer de 2022. Virtual [<https://bloccdereserva.wixsite.com/la-mort-fons-antic>].

Història de la infermeria. La força invisible d'una professió. Universitat de Girona. Claustre del Centre Cultural de La Mercè. Del 13 de juliol al 31 de juliol de 2022. Presencial.

Històries de llibres des de la Biblioteca Bujons de Martorell. El món del llibre des d'una biblioteca familiar d'abans del segle XIX. Centre d'Interpretació del Patrimoni Històric 'La Caserna' (Martorell). Del 6 d'octubre al 10 de desembre de 2023. Presencial.

Ignasi de Loiola, la Companyia de Jesús i Catalunya (1522-2022). Universitat de Barcelona. CRAI Biblioteca de Fons Antic. Del 20 de setembre de 2022 al 28 d'octubre de 2022. Presencial i virtual [<https://crai.ub.edu/coneix-el-crai/biblioteques/biblioteca-reserva/exposicio-virtual-ignasi-loiola-catalunya>].

Isidre Bonsoms, bibliòfil i mecenes. Biblioteca de Catalunya. Espai zero. Del 6 de juny de 2022 al 16 de juliol de 2022. Presencial.

Isidre Bonsoms, mecenes i bibliòfil. Biblioteca de Catalunya. Espai zero. Del 7 de juny de 2022 al 16 de juliol de 2022. Presencial.

Joaquim Renart. Cròniques de Barcelona (1931-1939). Associació Antic Gremi de Revenedors de Barcelona. Del 26 de maig de 2022 al 15 de juny de 2022. Presencial.

Jordi Sabater Pi- L'art de la Ciència. Universitat Autònoma de Barcelona. Biblioteca de Veterinària. Organitzada per Molècula, Xarxa de Professionals de la Museografia, amb el

suport del Museu d'Història de Catalunya, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Grup de Recerca Didàctica i Patrimoni DIDPATRI de la UB, i Cultura en Viu de la UAB. Del 17 d'octubre de 2023 al 31 d'octubre de 2023. Presencial.

Malferits: l'empremta del temps. Universitat de Barcelona. CRAI Biblioteca de Fons Antic. Del 26 de maig de 2022 al 15 de juliol de 2022. Presencial i virtual [<https://crai.ub.edu/coneix-el-crai/biblioteques/biblioteca-reserva/exposicio-virtual-malferits-empremta-del-temps>].

Maria Antonieta. Una mirada a través del fons antic i modern del CRAI de la UB. Comissariada per Verònica Vives. 5 de desembre del 2023 al 26 de gener del 2024.

Maria Josepa Colom: una lliçó de gravat, una lliçó d'art. Biblioteca de Catalunya. 12 de setembre a 22 d'octubre de 2022. Presencial i virtual.

Mercè Torrents, moments màgics. Barcelona. Biblioteca de Catalunya. Del 31 de març al 9 de maig de 2023. Presencial i virtual [<https://www.youtube.com/watch?v=oahjwyyEoxc>].

Mirar, registrar, recórrer. El fons fotogràfic de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya. Centre de Documentació del Museu de la Música. Del 25 de gener de 2023 al 21 de maig de 2023. Presencial.

@Molas+: Exposició dedicada a Joaquim Molas. Universitat de Barcelona. CRAI Biblioteca de Lletres. De l'1 de novembre 2022 al 2 de desembre de 2022. Presencial.

Mostra de tipus i eines d'impremta. Biblioteca Pública de Lleida. De l'1 de gener al 30 de juny de 2022. Presencial.

Mostra-exposició les Biblioteques del Front, 86 anys. Biblioteca Pública de Tarragona, del 17 de febrer al 18 de març de 2023. Presencial.

L'Obra del Cançoner Popular de Catalunya i la recerca dels nostres orígens. Centre de Documentació de l'Orfeó Català (CEDOC). Foyer del Palau de la Música. Del març al maig de 2022. Presencial.

Patrimoni en moviment. Viatjar i mostrar-se. Biblioteca de Catalunya. 31 de juliol al 16 de setembre de 2023. Presencial i virtual.

Postals de Barcelona 1888-1929. Museu Nacional d'Art de Catalunya. Espai annex a la Sala Oval. Del 2 de maig de 2022 al 10 de juliol de 2022. Presencial.

Les primeres edicions castellanques del cànnon holmesià a l'Estat espanyol (1897-1930). Biblioteca Pública Arús, BCNegra 2023. Del 12 de gener de 2023 al 22 de febrer de 2023. Presencial.

La ràdio a Catalunya. Universitat Autònoma de Barcelona. Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General. 2 de febrer de 2023. Presencial.

Els republicans i la Primera República a l'Arús. Biblioteca Pública Arús. Del 13 d'abril de 2023 al 15 de juny de 2023. Presencial.

Salvador Lluç i la creació de l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya. El fons bibliogràfic d'un soci fundador. Biblioteca de Catalunya. Del 21 de febrer al 30 de març de 2023. Presencial i virtual. [<https://www.youtube.com/watch?v=r99bD5mviNs>].

SGTLiceu-UAB: un arxiu a l'abast del món. Universitat Autònoma de Barcelona. Facultat de Filosofia i Lletres. PassARTdis. Del 2 de març de 2022 al 31 de març de 2022. Presencial.

«Si no hagués estat refredat...» La col·lecció de manuscrits recuperats per Marià Aguiló per a la Biblioteca Universitària i Provincial de Barcelona el 1857. Universitat de Barcelona. CRAI Biblioteca de Fons Antic. Del 6 de novembre a l'1 de desembre de 2023. Presencial.

La Universitat de Barcelona i la Fundació Bernat Metge: cent anys de companyia mútua. Universitat de Barcelona. CRAI Biblioteca de Lletres. Del 1 de febrer de 2023 al 17 de març de 2023. Presencial i virtual [<https://crai.ub.edu/coneix-el-crai/biblioteques/biblioteca-lletres/exposicio-virtual-Fundacio-Bernat-Metge>].

Vallverdú íntim. Universitat de Lleida. Biblioteca Jaume Porta. Del 13 de novembre de 2023 al 31 de gener de 2024. Presencial

Vicent Garcia, rector de Vallfogona. IV Centenari de la seva mort. Biblioteca de Catalunya. Espai zero. Del 18 de setembre de 2023 al 31 d'octubre de 2023. Presencial.

«La vida no acaba en el sepulcre i la tomba no és més que un jaç de descans entre dues etapes»: *La Lleida espiritista dels segles XIX i XX.* Universitat de Lleida. Biblioteca de Lletres. De l'1 de novembre de 2023 al 31 de gener de 2024. Presencial

Violet complex 100 anys: hem de fer gatzara, hem de fer sarau. Biblioteca de Catalunya. Espai zero. Del 22 d'abril al 6 de juny de 2022. Presencial.

«La volta al món en 80 dies» de Jules Verne. Biblioteca Antonio Martín de l'Hospitalet de Llobregat. Del 14 de juliol al 15 de setembre de 2023. Presencial.

Annex 2a. Participacions en congressos, entrevistes i documentals

Basomba, Georgina; Boscaro, Roberta, «Fondos cartográficos del CRAI de la Universitat de Barcelona: digitalización, preservación y difusión». 1 d'abril 2022. <<https://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/184568>>.

Boscaro, Roberta. «Gestió documental al CRAI: per a la correcta conservació del patrimoni». 10a Jornada de Bones Pràctiques del CRAI de la UB. Sala Jane Addams. Facultat de Filosofia, Geografia i Història, Universitat de Barcelona. 27 de juny de 2023. 10 p.

Boscaro, Roberta. «Digitalizzazione e citizen science al CRAI dell'Università di Barcellona». Convegno Stellite – Visione Future: Next Generation Library. Fondazione Stellite. Milà (Itàlia). 30-31 de març de 2023. 11 p.

Caballer Albareda, Gemma; Comas Via, Mireia; Fargas Peñarrocha, Mariela. «El fons antic de la Universitat de Barcelona amb perspectiva de gènere». A: I Congrés Internacional sobre Perspectiva de Gènere i Feminismes, 11 i 12 de desembre de 2023. Càtedra UB de Perspectiva de Gènere i Feminismes Ciutat de Cornellà.

Cangròs, Núria. «Bones pràctiques a partir de la realització d'un TFM basat en el nostre fons». A: 9a Jornada de Bones Pràctiques del CRAI. 23 febrer 2022.

Cangròs, Núria. «Las bases de datos de Marcas de impresores y Antiguos poseedores del CRAI Biblioteca de Fondo Antiguo de la Universidad de Barcelona». A: De lo analógico a lo digital: gestión, uso y estudio del patrimonio bibliográfico. Universidad de La Coruña. La Coruña, 4 de juliol de 2022.

Cangròs, Núria; Ruiz Fargas, Marina. «Sammelbände at the University of Barcelona's Rare Books Library, or how we deal with facticis (with some examples)». A: Sammelband 15-16 Workshop. Lió, 28 i 29 de novembre.

Capdeferro, Josep. «Tipologies d'al·legacions i oportunitats de recerca». A: Seminari Les al·legacions jurídiques, un tresor bibliogràfic al servei de la recerca. CRAI Biblioteca de Fons Antic, 10 de juliol de 2023.

Casacuberta, Margarida. «Radiografia literària del 1848». Biblioteca Pública de Girona Carles Rahola, 29 de setembre de 2023.

Fontanals, Reis; Giménez, Francesc; Bernal, Àngels. «Taula rodona: Anàlisi de l'estat del Patrimoni Cultural a Sant Cugat. El Patrimoni documental». Museu del Monestir de Sant Cugat, 25 d'octubre de 2022

Giner, Maribel; Domènech, David. «El fons Enrique Tierno Galván: recepció, tractament i difusió». A: Jornada CCUC 2023: projectes i serveis bibliotecaris cooperatius. Biblioteca de l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona, 15 de novembre de 2023.

Giralt, Olga. «El valor dels arxius en la reparació a les víctimes». A: X Jornades d'Arxivers sense Fronteres. Barcelona, 24-25 octubre 2023.

Giralt, Olga; Prades, Lourdes. «El fons personal Manuel Abellán custodiat al CRAI Biblioteca Pavelló de la República». A: Simposi Internacional Manuel M. Abellán, mestre de la història cultural. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 24 de febrer de 2022.

Giralt, Olga; Prades, Lourdes. «Els fons bibliogràfics i d'arxiu del Pavelló de la República per a la investigació de l'edició de l'exili: possibles línies de recerca». A: V Jornades d'Història de l'Edició. L'exili republicà de 1939 i l'edició: nous horitzons. Barcelona, Facultat d'Informació i Mitjans Audiovisuals, 20- 21 de juny de 2022.

Granero, Oriol. «La Biblioteca d'Arqueologia de Catalunya: transformació d'un servei presencial a un virtual». A: Jornada CCUC 2022: projectes i serveis bibliotecaris cooperatius. Museu d'Arqueologia de Catalunya, 15 de novembre de 2022.

Guasteví, Sara. «Fons de discos perforats de cartró». A: Jornada CCUC 2023: projectes i serveis bibliotecaris cooperatius. Biblioteca de l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona, 15 de novembre de 2023.

Ibern, Irene. «*Bones pratiques al CRAI Biblioteca Fons Antic*». A: 10a Jornada de Bones Pràctiques del CRAI UB. 27 juny 2023.

Matheu de Cortada, Eloïsa; Garcia Franquesa, Eulàlia. «La col·lecció de sons de la natura al Museu de Ciències Naturals de Barcelona». A: 4es Jornades sobre el patrimoni sonor i audiovisual. Biblioteca de Catalunya, l'Arxiu Nacional de Catalunya, 25 i 26 d'octubre de 2023.

Miquel Oliver, Joan. «*Uomo ben dotto ma sopramodo político*: el jesuïta Andrés Mendo i les relacions entre política i religió durant la regència de Mariana d'Àustria (1665-1675)». A: Quart Seminari de Recerca. Nous Reptes, Nous Projectes: més recerca. Facultat de Geografia i Història. 1 de juny de 2022.

Miquel Oliver, Joan. «*Uomo ben dotto ma sopramodo político*: el jesuïta Andrés Mendo i les relacions entre política i religió durant el Virregnat a Catalunya de Gaspar Téllez-Girón y Gómez de Sandoval (1667-1669)». A: IX Congrés d'Història Moderna de Catalunya: el món d'Ignasi de Loiola. Religió, cultura i societat als segles XVI i XVII. Facultat de Geografia i Història de la UB. Manresa, Barcelona, 19-22 de desembre de 2022.

Montes Oliva, Sergi. «Les veus de la Transició a l'Arxiu de la Paraula de l'Ateneu Barcelonès». A: 4es Jornades sobre el patrimoni sonor i audiovisual. Biblioteca de Catalunya, l'Arxiu Nacional de Catalunya, 25 i 26 d'octubre de 2023.

Muxella, Imma; Juncosa, Isabel. «La catalogació d'al·legacions: pautes i reptes». A: Seminari Les al·legacions jurídiques, un tresor bibliogràfic al servei de la recerca. CRAI Biblioteca de Fons Antic, 10 de juliol de 2023.

Prades Artigas, Lourdes. «El CRAI Biblioteca del Pabellón de la República de la Universidad de Barcelona. Estrategias de difusión de sus colecciones patrimoniales». A: CODICIS. Curso de formación de formadores en gestión y conservación de archivos y bibliotecas patrimoniales. Facultat d'Informació i Mitjans Audiovisuals de la Universitat de Barcelona, 15 de desembre de 2022.

Prades Artigas, Lourdes. «Les dones a les Brigades Internacionals». A: Xerrada de l'Associació La Frontissa (Vilanova i la Geltrú), 2 de febrer de 2023.

Prades Artigas, Lourdes. «Mesa redonda sobre las Brigadas Internacionales». A: I Jornada sobre las Brigadas Internacionales en Murcia. Ciudad de los Heridos, Murcia, 10-11 de febrer de 2023.

Prades Artigas, Lourdes. «La col·lecció de cartells del CRAI Biblioteca del Pavelló de la República de la Universitat de Barcelona. Tractament i difusió». A: Història i tractament documental de material gràfic: mòdul cartells. Barcelona: COBDC, 9 de març de 2023.

Prades Artigas, Lourdes. «El CRAI Biblioteca del Pavelló de la República de la Universitat de Barcelona. Estratègies de difusió de les col·leccions gràfiques». A: Jornades de patrimoni gràfic. Institut Cartogràfic de Catalunya, 15 de juny de 2023.

Prades Artigas, Lourdes. «El Banc d'Imatges del CRAI Biblioteca Pavelló de la República». A: 10JP CRAI UB. Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona, 27 de juny de 2023.

Prades Artigas, Lourdes; Naya Ortega, Ramon. «Brigades Internacionals i multilingüisme». A: Xerrada al Museu Darder de Banyoles, 29 de gener de 2022.

Prades Artigas, Lourdes; Naya Ortega, Ramon. «Brigades Internacionals i multilingüisme». A: 85è Aniversari de l'enfonsament del Ciudad de Barcelona. Solidarity Park Festival 2022. Malgrat de Mar: Arxiu de Malgrat de Mar, 30 de maig – 3 de juliol de 2022.

Prades Artigas, Lourdes; Naya Ortega, Ramon. «Brigades Internacionals. Multilingüisme, pedagogies i memòria». A: Col·loqui de Vic de l'Institut d'Estudis Catalans, 7 d'octubre de 2022.

Puigverd, Antoni; Gil, Rosa M. «Finestres que són miralls. La BPG: 175 anys de cultura gironina». Biblioteca Pública de Girona Carles Rahola, 28 de setembre de 2023.

Rial, Marta; Santos, Teresa. «Arxiu Sonor de la Ràdio a Catalunya, memoria en las ondas». A: Jornadas Españolas de Información y Documentación, Granada, 18es: 2023. <<https://dd.uab.cat/record/275873>>.

Rodríguez Parada, Concepción. «Del Trienni Liberal a 1º848: el repte d'obrir una biblioteca pública a Girona». Biblioteca Pública de Girona Carles Rahola, 1 de desembre de 2023.

Rueda, Pedro. «Del taller tipogràfic al lector». A: Seminari en línia del projecte ProjesArt, 20 d'abril de 2023.

Rueda, Pedro «De las periferias al centro: circuitos de distribución y consumo del impreso en el mundo moderno temprano». A: Seminari internacional De la periferia al centro: imprenta y literatura española en los siglos XVI y XVII. Università di Trento, 24 de març de 2023.

Ruiz Fargas, Marina. «Internacionalizarse para compartir y aprender: experiencias Erasmus en el CRAI Biblioteca de Fons Antic de la Universitat de Barcelona». A: III Jornadas de Gestión del Patrimonio Bibliográfico. Grup de Patrimoni de Rebiun. València, 26 i 27 de maig de 2022.

Sánchez Mata, Francesc. «Els fons sonors i audiovisuals de l'Arxiu Nacional de Catalunya». A: 4es Jornades sobre el patrimoni sonor i audiovisual. Biblioteca de Catalunya, l'Arxiu Nacional de Catalunya, 25 i 26 d'octubre de 2023.

Soler, Laia. «Carmen Gil Llopart: col·leccionisme bibliòfil sobre moda». A: 11ª Jornada Mercat de l'art, col·leccionisme i museus. Palau de Maricel (Sitges), 14 d'octubre de 2022.

Soler Àvila, Xavier; Insenser Brufau, Roser. «Frederic Travé i Alfonso, un col·leccionista divers: de l'ornitologia i la botànica a la literatura artística dins la seva Biblioteca de Mitologia Clàssica». *Col·leccionistes que han fet museus*. Barcelona, MNAC, 2023.

«Taula rodona: Fages de Climent, Frederic Marès i la bibliofília». Biblioteca Fages de Climent, 21 de novembre de 2023.

Ullate i Estanyol, Margarida. «Col·leccions patrimonials d'àudio i vídeo i dependència tecnològica». A: 4es Jornades sobre el patrimoni sonor i audiovisual. Biblioteca de Catalunya, l'Arxiu Nacional de Catalunya, 25 i 26 d'octubre de 2023.

Universitat de Barcelona. CRAI Unitat de Procés Tècnic. «L'ALMA del CRAI». A: 2a Jornada Cata-CRAI (29 de novembre 2022). Barcelona. 7 de desembre de 2022.

Uribe, Francesc; Folia, Marc; Navas-Fernández, Miguel. «OMNIMUS: una historia de interoperabilidad para conocer y consultar diversas fuentes de datos del Museu de Ciències Naturals de Barcelona». Asociación de Museólogos. Juliol de 2022.

Verger Arce, Neus. «El Patrimoni Musical de la Universitat de Barcelona. El fons de música del CRAI Biblioteca de Fons Antic». A: I Jornades de Patrimoni Musical. Facultat de Geografia i Història de la UB. 5 de maig de 2022.

Verger Arce, Neus. «Escritoras, impresoras, propietarias de libros: potenciar los estudios de género en el CRAI Biblioteca de Fondo Antiguo de la Universidad de Barcelona». A: III Jornades de Gestión del Patrimonio Bibliográfico. Grup de Patrimoni de Rebiun. València, 26 i 27 de maig de 2022.

Verger Arce, Neus. «Tratamiento de impresores y antiguos poseedores en el CRAI Biblioteca de Fondo Antiguo de la UB». A: Jornada de Trabajo Herramientas para el estudio del Patrimonio Bibliográfico. Quid est liber UCM. Grup de Patrimoni de Rebiun. Madrid, 4 de novembre de 2022.

Verger Arce, Neus; Brugarolas Bonet, Oriol. «Noves possibilitats d'estudi dels llibrets de música del fons antic de la Universitat de Barcelona: la configuració de circuits musicals urbans de la Barcelona del segle XVIII». A: II Jornades Internacionals de Patrimoni Musical. 10-12 maig 2023. Facultat de Geografia i Història de la UB.

Vernet Pons, Eulàlia. «L'Homiliari de Luculentius i els manuscrits 117 i 139 de la Biblioteca pública de Tarragona: un tresor ocult de la Catalunya carolíngia». A: , cicle de conferències Recerca i patrimoni bibliogràfic. Catalunya i el Camp de Tarragona. S. IX-XV, 9 de desembre 2022.

«La veu de les bibliotecàries. Cent anys de la Biblioteca de Figueres a través dels seus dietaris: Lectura dramatitzada». Biblioteca de Figueres Fages de Climent, 15 de desembre de 2022.

Vila, Pep. «La impremta a Girona: textos i contextos (s. XV-XX): conferència». Biblioteca Pública de Girona Carles Rahola, 9 de novembre de 2023.

Annex 2b. Publicacions

Abelló-Güell, Teresa; Prades Artigas, Lourdes. «SIDBRINT: memòria històrica y Brigadas Internacionales». *Memory, transition, and transnationalisme in Iberia*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2023, p. 8-22.

Barjau, Santi [et al.] *Cartells catalans#: propaganda política i reivindicació nacional 1894-2018*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2022.

Bertrana, Aurora. *Cendres*. Girona: Edicions de la Ela Geminada, 2022. (Publicació de la novel·la inèdita a partir dels dos exemplars conservats a la Biblioteca de la UdG).

Boscaro, Roberta [et al.]. «Carrera de fondo para normalizar la aceptación de fondos documentales en la Universitat de Barcelona». *RUIDERAe*, núm. 21, 2023 <<https://hdl.handle.net/2445/203341>>.

Ecos tardíos del repertorio internacional y la música instrumental en España: el Tratado de la sinfonía (1801) de Antoni Ràfols. [Lleida]: Edicions de la Universitat de Lleida, [2023]. Amb facsímil de l'obra: Ràfols i Fernández, Antoni. *Tratado de la sinfonía*. Reus : Rafael Compte, 1801.

Giralt, Olga; Prades, Lourdes. «El patrimonio bibliográfico de la Universidad de Barcelona: la Colección del CRAI Biblioteca del Pavelló de la República». *Archivoz*, 12 de desembre de 2022: <<https://www.archivozmagazine.org/es/el-patrimonio-bibliografico-de-la-universidad-de-barcelona-la-coleccion-del-crai-biblioteca-del-pavello-de-la-republica/>>.

Gorostidi, Diana [et al.] *Antoni Agustí i Lluís Pons d'Icart: El Renaixement a Tarragona*. Tarragona: Publicacions URV, 2023

Graell, Vanessa. «Libros heridos: las cicatrices de la guerra, el tiempo y la censura». *El Mundo*. 2 setembre 2022: <<https://www.elmundo.es/la-lectura/2022/09/02/63074b88fdddff29498b4577.html>>.

Luna, Joan. *Presència catalana a la desembocadura de l'Orinoco. Conqueridors i frares caputxins entre els segles XVII i XVIII*. Barcelona: Universitat Barcelona, 2022. <<http://hdl.handle.net/2445/182771>>.

Magkanas, Georgios. *From Romanesque to Gothic: A compositional, morphological and formal study of medieval cultural heritage objects*. Tesis doctoral. Facultat de Física i Química (UB), 2023. Tutors: Héctor Bagán Navarro i José Francisco García Martínez. <<https://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/202199>>.

Mero, Jan; Castells, Pep. *Les Cartes d'en Jan Mero#: 1938#: història familiar de can Mero, de l'Arboç del Penedès, a l'any 1938*. Barcelona: Ateneu Enciclopèdic Popular de Barcelona, Centre de Documentació Històric Social, 2022.

Mirambell, Enric. *Un segle i mig d'història de la Biblioteca Pública de Girona*. Girona : Servei de Biblioteques de la Diputació de Girona, 2023 (reedició).

Montalt, Rosa. «Connexió Pedrell a la Biblioteca de Catalunya». *Sonograma*, núm. 58, abril 2023. <<https://sonograma.org/2023/04/connexio-pedrell-a-la-biblioteca-de-catalunya/>>.

Montalt, Rosa. «Jordi Cervelló, el fons personal preservat a la Biblioteca de Catalunya». *Revista Musical Catalana*, núm. 379, maig-agost 2023.

Morán, David. «El purgatorio de los libros devorados, chamuscados, desmembrados y censurados». *ABC*. 28 de juny de 2022. <https://www.abc.es/espana/catalunya/disfruta/abci-purgatorio-libros-devorados-chamuscados-desmembrados-y-censurados-202206281301_noticia.html>.

Nopca, Jordi. «Una biblioteca plena de tresors mutilats, censurats i socarrimats». *Diari Ara*. 1 de juliol de 2022. <https://llegim.ara.cat/reportatges/biblioteca-plena-tresors-mutilats-censurats-socarrimats_130_4421283.html>.

Padrosa, Inés. «Los impresores Giunta/Junta (s. xv-xvii), en la Biblioteca del Palacio de Peralada». *Revista general de información y documentación*, Vol. 32, n. 1 (2022), p. 211-241. <<https://revistas.ucm.es/index.php/RGID/article/view/82949>>.

Parlen els manuscrits. Pergamins de Santa Maria d'Alaó. Calaceit: Iniciativa Cultural de la Franja, 2023.

«Pergamins, manuscrits i incunables: els tresors més ben guardats de la UB», *Via lliure de RAC1*, 17 de desembre de 2022: <<https://www.rac1.cat/via-lliure/20221217/103422/pergamins-manuscrits-incunables-tresors-mes-ben-guardats-universitat-barcelona-ub.html>>. Article i entrevista de 25 minuts.

Prades Artigas, Lourdes. «Los fondos documentales del CRAI Biblioteca Pavelló de la República en las exposiciones para la reconstrucción de la memoria en Catalunya». *Exposiciones para la reconstrucción de la memoria*. Gijón: Trea, 2023, p. 137- 147.

Prades Artigas, Lourdes; Naya Ortega, Ramon. *Hablamos diferentes idiomas, pero una misma lengua: multilingüismo y pedagogías en las Brigadas Internacionales*. Cádiz: Editorial UCA, 2023.

Pujol, Judit. *Prudenci Bertrana, el caçador d'enyorances. Estudi periodístic (1896-1938)*. Girona: Universitat de Girona, 2023. <<http://hdl.handle.net/10803/690258>>.

Ràdio 4: El patrimoni musical de la UB: Col·lecció Consonantia. Entrevista a Oriol Brugarolas i Neus Verger. 20 de març 2023.

Rius Bou, Àngels. *Impremta i Biblioteca a l'hospital Militar de Montserrat (1936-1939)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2023.

Rius Bou, Àngels; Reyes Gómez, Fermín de los. «Las indulgencias para la catedral de Lérida, un ejemplo más para el estudio de la edición de bulas incunables y de bibliografía material».

Revista General de Información y Documentación, Vol. 32 núm. 2, 2022. <<https://revistas.ucm.es/index.php/RGID/article/view/85289>>.

Ruiz Fargas, Marina. «Del palau del carrer Montcada als predicadors de Santa Caterina: un miler d'edicions de la biblioteca de Pau Ignasi de Dalmases i Ros». *Butlletí de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona*. Barcelona: Reial Acadèmia de Bones Lletres, 2023. LVI, pàgines 453-470. <https://cercabib.ub.edu/permalink/34CSUC_UB/15r9idk/alma991013322115506708> .

Rodríguez Parada, Concepción (2023). «D'especial a valuós: la mesura de l'impacte dels Archives and Special Collections de la Western Libraries». *Blok de BiD*, 29 de març. <<https://www.ub.edu/blokdebid/ca/content/despecial-valuos-la-mesura-de-limpacte-dels-archives-and-special-collections-de-la-western>>.

Sánchez, Francesc. «Una conversación con Neus Verger. El libro antiguo». *El inconformista digital: periódico independiente desde el subsuelo* [en línia], 6 d'octubre de 2022. <<http://crai.ub.edu/tags/una-conversacion-con-neus-verger-el-libro-antiguo>>.

Sastre Bonnín, Maria. «El cançoner de Ripoll: el corpus líric clandestí de temàtica eròtica del monestir de Ripoll». *Ab Origine Magazine*, 29 Novembre de 2023. <<https://aboriginemag.com/el-canconer-de-ripoll-el-corpus-liric-clandestini-de-tematica-erotica-del-monestir-de-ripoll/>>.

Soldevilla, Joan Manuel. *L'Editorial perduda de Figueres#: Sociedad Española de Tratados Religiosos y Libros*. Figueres: Ajuntament de Figueres, 2022.

Ventura, Joan; Renedo, Carme. *Una porta a Una porta a la cultura i el coneixement: la Biblioteca Pública de Girona fa 175 anys*. Girona: Diputació, 2023. <<https://bibgirona.cat/pandora/viewer.vm?id=0000953205>>.

Virgili i Bertran, M. Elena [et al.]. *Francesc Armanyà i Ramon Foguet, 300 anys: la Il·lustració a Tarragona*. Tarragona: Publicacions URV, 2023.

Annex 3. Noves col·leccions en portals digitals

Cal destacar que, més enllà de les noves col·leccions, al llarg d'aquest bienni moltes institucions també han ampliat i/o millorat la qualitat d'algunes de les col·leccions existents.

3a. Noves col·leccions especials al CCUC

Àlbum de la Villa de Sitges: 1889 (MNAC)

Àlbum factici de reproduccions d'obres d'art publicades per Brown-Robertson Co. (MNAC)

Arxiu de l'Orfeó Reusenc (Secció Coral del Centre de Lectura) (Centre de Lectura de Reus)

Arxiu documental de Can Papiol (Biblioteca Museu Víctor Balaguer)

Catàlegs d'exposicions individuals i altra informació sobre artistes i grups (MNAC)

Catàlegs de subhastes: col·lecció procedent de la donació Josep Gasset i Argemí i Pilar (Biblioteca de Montserrat)

Col·lecció de goigs de l'Arxiu Històric de Sabadell (Arxiu Històric de Sabadell)

Col·lecció de Lluís Masriera (MNAC)

Col·lecció de pergamins de l'arxiu de Can Papiol (Biblioteca Museu Víctor Balaguer)

Col·lecció Obra Cultural Catalana (Buenos Aires) (Museu Fundació del Joguet de Catalunya)

Fons arxiu escriptor Ramon Dachs (Biblioteca de Montserrat)

Fons Joan Magriñà (Biblioteca Museu Víctor Balaguer)

Fons personal Jordi Bigues, 1954- (UAB)

Fons Xavier Argimon (UPC)

Itàlia des de Barcelona: grand tour 2015-2022 (Biblioteca de Montserrat)

Marcet i Ballber (Biblioteca de Montserrat)

Quaderns d'apunts d'escoles tèxtils del Centre de Documentació i Museu Tèxtil (CDMT)

Recull d'obres de teatre de titelles (Museu Fundació del Joguet de Catalunya)

Recull de premsa Serafina Lavin: dones a la premsa de finals del segle XX (BCNexplor@)

Recull factici de cartells d'exposicions de l'artista Joan Brodat (MNAC)

Recull factici de catàlegs d'exposició i premsa d'Adelaida Murillo i Llompart (MNAC)

Recull factici de catàlegs d'exposicions i documentació relacionada d'Elsa Plaza Müller (MNAC)

Recull factici de catàlegs d'exposicions d'Antoni Peyrí i Macià (MNAC) Recull factici de documentació de l'Escola EINA de Barcelona i d'altres institucions recopilat per Xavier Olivé Aleu (MNAC)

Recull factici de fullets informatius i documentació relacionada de conferències i exposicions de Marika Vila Mingueloa (MNAC)

Recull factici de petits catàlegs d'exposicions, articles de premsa i documentació relacionada de Pere Oliver Ribalta (MNAC)

Recull factici de premsa d'Antoni Peyrí i Macià (MNAC)

Recull factici de premsa i catàlegs de Montserrat Senserrich (MNAC) Una història de dones en lluita. Seidensticker-Valmeline (1961-1980) (URV)

3b. Noves col·leccions digitals a la MDC

Biblioteca Dr. Francesc Salvà Campillo (Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya)

Cartells de Sant Jordi de la Facultat de Belles Arts (UB)

Cartes als Reis d'Orient (UB)

El fons fotogràfic de la Revista Musical Catalana (Centre de Documentació de l'Orfeo Català)

Fons bibliogràfic S. XVI (Centre de Lectura de Reus)

Fons Felip Pedrell (BC)

Fons propagandístic de la Primera Guerra Mundial (UPF)

Fulletts Bonsoms (BC)

Goigs (BC)

Literatura de canya i cordill (UB)

Llibres impresos segles XVIII-XX (MNAC)

Llibrets operístics (1820 - 1900) (URV)

Manuscrits de la Biblioteca Pública Episcopal del Seminari de Barcelona (URL)

Manuscrits de Raimon Panikkar (UdG)

Mapes i papers de Manuel Amat, virrei del Perú (BC)

Pergamins del Monestir de Sant Daniel (UdG)

Postincunables de la BPEB (BPEB)

Quaderns d'apunts d'escoles tèxtils (CDMT)

Una història de dones en lluita. Seidensticker-Valmeline (1961-1980) (URV)

Nota

- * Tots els enllaços han estat actualitzats el 23/05/2025.

Editors
Lluís Agustí
Maite Comalat

ANUARI DE BIBLIOTEQUES, LLIBRES I LECTURA 2024

